

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
051 "Економіка"
освітньої програми "Економіка підприємства"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2024**

УДК 33.021(072.034)

E40

Укладачі: М. П. Мартіянова

Н. М. Усенко

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та організації бізнесу.

Протокол № 12 від 14.04.2023 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Економічний аналіз [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка підприємства" першого (бакалаврського) рівня / уклад. М. П. Мартіянова, Н. М. Усенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 84 с.

Викладено основні положення щодо методики та інструментарію вирішення практичних завдань із навчальної дисципліни. Подано практичні завдання з формування професійних компетентностей щодо комплексного оцінювання виробничо-господарської діяльності підприємства, виявлення резервів використання ресурсів підприємства відповідно до програми навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка підприємства" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 33.021 (072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2024

Вступ

Економічний аналіз є невід'ємним компонентом системи управління будь-яким підприємством, незалежно від його величини, організаційно-правової форми і сфери діяльності. Обліково-аналітична функція управління, втіленням якої є економічний аналіз, є необхідним доповненням до інших функцій управління, таких, як планування і прогнозування, організація, контроль, стимулювання та ін. При цьому роль економічного аналізу важлива, оскільки всі об'єкти бухгалтерського обліку (ресурси підприємства) виражені у вартісному численні, то вони залучаються до сфери фінансового аналізу з метою оцінювання ефективності їх використання і впливу на кінцеві результати діяльності підприємства.

Економічний аналіз дає можливість оцінювати ефективність використання ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості підприємства, ділову активність, ефективність підприємницької діяльності, як підприємства, так і його партнерів. Здійснювати організацію ефективного управління ресурсами підприємства, можливість аналітичної роботи на підприємстві, розроблення рекомендацій щодо підвищення економічного та фінансового становища підприємства.

Результатом вивчення навчальної дисципліни повинно стати узагальнення і систематизацію ключових понять щодо оцінювання ефективності використання ресурсів підприємства та аналізу їх впливу на кінцеві результати діяльності, дослідженню практичних аспектів оцінювання діяльності підприємства, визначенню причинно-наслідкових зв'язків між отриманими результатами та їх чинниками, прогнозуванню зміни отриманих результатів (показників) з урахуванням мінливого зовнішнього середовища.

Навчальна дисципліна "Економічний аналіз" є обов'язковою навчальною дисципліною професійного циклу та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" за спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка підприємства".

Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи компетентностей щодо системного та комплексного оцінювання виробничо-господарської діяльності підприємства, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання наявних ресурсів підприємства необхідних для забезпечення сталого розвитку підприємства.

Мета практичних занять полягає у закріпленні теоретичних знань із навчальної дисципліни та формуванні практичних умінь щодо визначення засобів ефективної організації проведення економічного та фінансового аналізу підприємства, оцінювання економічної та фінансової діяльності підприємства, визначення ресурсів підприємства у процесі господарювання, оцінювання ефективності їх використання, опанування практичних навичок, пов'язаних з розробленням заходів щодо покращення економічного та фінансового становища підприємства.

Для забезпечення належного рівня оволодіння навчальним матеріалом студентами під час практичних занять викладачем застосовується система взаємопов'язаних навчальних заходів із формування професійних компетентностей. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти опановують такі **компетентності**:

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

здатність приймати обґрунтовані рішення;

здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до чинних нормативних та правових актів;

здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів;

здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру під час аналізу конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення;

здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінювання їх конкурентоспроможності;

здатність розробляти заходи з формування й використання потенціалу підприємства, всіх видів ресурсів за різними сферами діяльності підприємства;

здатність розробляти та реалізовувати стратегії ведення бізнесу, на основі врахування зовнішніх та внутрішніх чинників та оцінювання їх впливу.

Розділ 1

Методичні рекомендації до вирішення практичних завдань

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи аналізу господарської діяльності

Проведення практичного заняття передбачає використання системи різноманітних активних та інтерактивних методів навчання: практичні завдання, вправи, які охоплюють найбільш важливі питання навчальної дисципліни "Економічний аналіз". Одним із головних складових проведення практичного заняття з навчальної дисципліни є зв'язок зі змістом професійної діяльності та його спрямованістю на постійне оновлення знань та формування відповідних компетентностей.

Слід розглянути на прикладі еталонні вирішення практичних завдань різного рівня складності.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Завдання-приклад 2.1

Харківський лакофарбовий завод ЗАТ "Червоний хімік" випускає широкий спектр матеріалів промислового та побутового застосування. На підприємстві виробляється більше ніж 80 видів лакофарбової продукції для машинобудівної, приладобудівної, меблевої, будівельної та інших галузей промисловості (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Обсяг виробництва продукції ЗАТ "Червоний хімік", тис. грн

Продукція	Попередній період	Звітний період
Емаль ХВ 124, ПФ 115	4 016,76	5 150,2
Фарби масляні	3 511,74	3 940,4
Грунтовки ГФ 021, ВЛ 02	364,5	765,8
Шпатлівки ХВ 0004, ПФ 002	826	1 290,9
Мастики для ущільнення	655,5	960,4
Мастики для паркету	115,3	110,3
Закріплювачі 4 ГУ П	98,6	95,6

Використовуючи різні методи прийому порівняння (горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз), визначте показники діяльності підприємства. Зробіть висновки щодо отриманих результатів.

Вирішення:

1. Горизонтальний аналіз.

Для цього необхідно порівняти значення звітної періоду зі значеннями попереднього періоду. Виявити різкі зміни показників (зростання чи зменшення).

Абсолютне відхилення = звітний період – попередній період.

Відносне відхилення = абсолютне відхилення / попередній період × 100 %.

Абсолютне відхилення:

Емаль ХВ 124, ПФ 115 = 5 150,2 – 4 016,76 = 1 133,44 тис. грн.

Фарби масляні = 3 940,4 – 3 511,74 = 428,66 тис. грн.

Відносне відхилення:

Емаль ХВ 124, ПФ 115 = 1 133,44 / 4 016,76 × 100 = 28,22 %.

Фарби масляні = 428,66 / 3 511,74 × 100 = 12,21 %.

Горизонтальний аналіз подати в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Горизонтальний аналіз

Продукція	Попередній період	Звітний період	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
Емаль ХВ 124, ПФ 115	4 016,76	5 150,2	1 133,44	28,22
Фарби масляні	3 511,74	3 940,4	428,66	12,21
Ґрунтовки ГФ 021, ВЛ 02	364,5	765,8	401,30	110,10
Шпатлівки ХВ 0004, ПФ 002	826	1 290,9	464,90	56,28
Мастики для ущільнення	655,5	960,4	304,90	46,51
Мастики для паркету	115,3	110,3	-5,00	-4,34
Закріплювачі 4 ГУ П	98,6	95,6	-3,00	-3,04

Асортимент товарів постійно змінюється залежно від оновлення асортименту виробників і попиту покупців.

2. Вертикальний аналіз.

Розрахувати питомі ваги окремих показників у загальних підсумкових показниках наприкінці року та зіставити їх із аналогічними показниками попереднього періоду. Зробити висновки про зміну структури за звітний рік.

Питома вага = значення і-категорії (показника) / загальний підсумок показників × 100 %.

Питома вага:

Попередній період:

Емаль ХВ 124, ПФ 115 = 4 016,76 / 9 588,4 × 100 = 41,89 %.

Фарби масляні = 3 511,74 / 9 588,4 × 100 = 36,62 %.

Звітний період:

Емаль ХВ 124, ПФ 115 = 5 150,2 / 12 317,6 × 100 = 41,81 %.

Фарби масляні = 3 940,4 / 12 317,6 × 100 = 31,99 %.

Вертикальний аналіз подати в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Вертикальний аналіз

Продукція	Попередній період	Звітний період	Питома вага, %	
			Попередній період	Звітний період
Емаль ХВ 124, ПФ 115	4 016,76	5 150,2	41,89	41,81
Фарби масляні	3 511,74	3 940,4	36,62	31,99
Ґрунтовки ГФ 021, ВЛ 02	364,5	765,8	3,80	6,22
Шпатлівки ХВ 0004, ПФ 002	826	1 290,9	8,61	10,48
Мастики для ущільнення	655,5	960,4	6,84	7,80
Мастики для паркету	115,3	110,3	1,20	0,90
Закріплювачі 4 ГУ П	98,6	95,6	1,03	0,81
Усього	9 588,4	12 317,6	100,00	100,00

Аналізуючи структуру продукції ЗАТ "Червоний хімік", слід зазначити, що значна частка припадає на емаль та фарби, інші види продукції займають незначну питому вагу в загальному обсязі виробленої продукції.

3. Трендовий аналіз.

Порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренда, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів. Зробити висновки щодо темпів зростання за звітний рік.

Темп зростання = Звітний період / Попередній період × 100%.

Темп приросту = Темп зростання – 100 %.

Темп зростання:

Емаль ХВ 124, ПФ 115 = 5 150,2 / 4 016,76 = 128,22 %.

Фарби масляні = 3 940,4 / 3 511,74 = 112,21 %.

Темп приросту:

Емаль ХВ 124, ПФ 115 = 128,22 – 100 = 28,22 %.

Фарби масляні = 112,21 – 100 = 12,21 %.

Трендовий аналіз подати в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Трендовий аналіз

Продукція	Попередній період	Звітний період	Темп зростання, %	Темп приросту, %
Емаль ХВ 124, ПФ 115	4 016,76	5 150,2	128,22	28,22
Фарби масляні	3 511,74	3 940,4	112,21	12,21
Ґрунтовки ҐФ 021, ВЛ 02	364,5	765,8	210,10	110,10
Шпатлівки ХВ 0004, ПФ 002	826	1 290,9	156,28	56,28
Мастики для ущільнення	655,5	960,4	146,51	46,51
Мастики для паркету	115,3	110,3	95,66	-4,34
Закріплювачі 4 ҐУ П	98,6	95,6	101,01	1,01

Звітний період порівняно з попереднім періодом – найбільший приріст виробництва досліджується в продукції – ґрунтовка та шпатлівка на ЗАТ "Червоний хімік". Упроваджені в виробництво: ґрунт-перетворювач іржі ҐФП-01, ґрунт "Антикор", швидковисихаюча емаль МС-17; ґрунт МС-067, ґрунт ФЛ-03К.

Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення

Завдання-приклад 3.1

Компоненти фінансової звітності відображують різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду, розкриття облікової політики та її зміни.

Визначте зміст та використання інформації фінансової звітності підприємства, а саме: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про власний капітал, звіту про рух грошових коштів та примітки.

Вирішення:

Ураховуючи нормативно-правову базу функціонування підприємств України, визначити зміст та призначення основних компонентів фінансової звітності (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Призначення основних компонентів фінансової звітності

Складові фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
1	2	3
Баланс	Звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал, показує наявні економічні ресурси, які контролюються підприємством	Оцінювання структури ресурсів підприємства, їхньої ліквідності та платоспроможності підприємства, прогнозування майбутніх потреб у позиках, оцінювання та прогнозування змін в економічних ресурсах, які підприємство, ймовірно, контролюватиме в майбутньому
Звіт про фінансові результати	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період	Оцінювання та прогноз: прибутковості діяльності підприємства, структури доходів та витрат
Звіт про власний капітал	Відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду	Оцінювання та прогноз змін у власному капіталі
Звіт про рух грошових коштів	Відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності	Оцінювання та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства

1	2	3
Примітки	Обрана облікова політика, інформація не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова за П(С)БО, додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості	Оцінювання та прогноз: облікової політики, ризиків або непевності, які впливають на підприємство, його ресурси та зобов'язання, діяльності підрозділів підприємства тощо

Тема 4. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг

Завдання-приклад 4.1

Аналіз виконання плану та динаміки продукції. Для оцінювання виконання плану та динаміки продукції можна скористатися табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Аналіз виконання плану і динаміки продукції

Групи продукції	Виробництво продукції, тис. грн			Абсолютне відхилення		Фактичне значення, % до:	
	У попередньому періоді	у поточному періоді		плану (гр. 3 – гр. 2)	попереднього періоду (гр. 3 – гр. 1)	плану (гр. 3 / гр. 2 × 100)	попереднього періоду (гр. 3 / гр. 1 × 100)
		за планом	за звітом (фактично)				
Меблі для дома	1	2	3	4	5	6	7
Меблі для кафе	25	28	30	+2	+5	107,1	120,0
Меблі для школи	15	16	13	-3	-2	81,3	86,7
Офісні меблі	45	47	50	+3	+5	106,4	111,1
Офісні м'які меблі	30	35	35	-	+5	100,0	116,7
Разом	115	126	128	+2	+13	101,6	111,3

У цілому за всіма видами продукції план виробництва виконаний на 101,6 %. Понадпланово виготовлено продукції на 2 тис. грн. Порівняно з попереднім періодом обсяг продукції виріс на 11,3 % (111,3 – 100), що в абсолютному вимірі становить 13 тисяч гривень.

Водночас слід звернути увагу на те, що продукції "Меблі для школи" порівняно з планом було виготовлено лише на 81,3 %, а порівняно з попереднім періодом – на 86,7 %. У результаті не додано продукції відповідно на 3 і 2 тисячі гривень. У такому випадку потрібна ретельна перевірка причин зниження обсягу виробництва зазначеного виду продукції.

Завдання-приклад 4.2

Проаналізувати якість продукції, використовуючи всі відомі способи та зробити висновки. Вихідні дані наведені в табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Вихідні дані

Гатунок	Обсяг виробництва, нат. од.		Зіставні ціни, грн за од.
	план	факт	
Вищий	175	142	2 500
Перший	25	36	1 500
Другий	45	50	830
Усього	245	228	

Вирішення:

На основі наведених даних можна зробити висновки, що продукція характеризується сортністю, тому для оцінювання якості продукції буде використовуватися коефіцієнт сортності (K_c), який розраховується такими способами:

спосіб першосортних одиниць:

$$K_c^{\text{пн}} = \frac{\sum C_i \times V_i^{\text{пн}}}{C_B \times \sum V_i^{\text{пн}}},$$

$$K_c^{\text{ф}} = \frac{\sum C_i \times V_i^{\text{ф}}}{C_B \times \sum V_i^{\text{ф}}},$$

де V_i – обсяг виробництва i -го ґатунку продукції в натуральному вираженні;

C_i – ціна продукції i -го ґатунку (зіставна);

C_v – ціна продукції вищого ґатунку (зіставна).

Виконання плану за якістю продукції ($V_{я}$) визначають за формулою:

$$V_{я} = \frac{K_{с\phi}}{K_{с\text{пл}}} \times 100\%.$$

Пропонується для рішення використовувати табл. 1.8.

Таблиця 1.8

Аналіз якості продукції

Ґатунок	Обсяг виробництва, нат. од.		Зіставні ціни, грн за од.	Вартість продукції (у зіставних цінах), грн	
	план	факт		план	факт
Вищий	175	142	2 500	437 500	35 5000
Перший	25	36	1 500	37 500	54 000
Другий	45	50	830	37 350	41 500
Усього	245	228	x	512 350	450 500

$$K_{сорт\text{пл}} = 512\,350 / (2\,500 \times 245) = 0,8365.$$

$$K_{сорт\phi} = 450\,500 / (2\,500 \times 228) = 0,79035.$$

$$\text{Виконання плану за якістю } (V_{я}) = 0,79035 / 0,8365 \times 100\% = 94,48\%.$$

Таким чином можна зробити висновок, що продукція на 94,48 % якісна.

Середньої ціни:

Розраховується середня ціна як середньозважена за планом та за фактом:

$$\bar{C} = \frac{(Q_1 \times C_1) + (Q_2 \times C_2)}{Q_1 + Q_2},$$

де Q_1, Q_2 – кількість виробів відповідного сорту;

C_1, C_2 – ціна відповідного сорту.

Виконання плану за якістю продукції ($V_{я}$) визначають за формулою:

$$V_{я} = \frac{\sum Q_{ф} \times \bar{Ц}_{ф}}{\sum Q_{ф} \times \bar{Ц}_{пл}}$$

Зміна в обсязі випуску продукції (ΔTP) за рахунок сортності розраховують за формулою:

$$\Delta TP = (\bar{Ц}_{ф} - \bar{Ц}_{пл}) \times \sum Q_{ф}$$

Середня ціна фактична = $(142 \times 2\,500 + 36 \times 1\,500 + 50 \times 830) / (142 + 36 + 50) = 1\,975,88$ грн.

Середня ціна планова = $(175 \times 2\,500 + 25 \times 1\,500 + 45 \times 830) / (175 + 25 + 45) = 2\,091,22$ грн.

Виконання плану за якістю ($V_{я}$) = $228 \times 1\,975,88 / 228 \times 2\,091,22 \times 100 = 94,48$ %.

Зміна товарної продукції за рахунок сортності = $(1\,975,88 - 2\,091,22) \times 228 = -26\,297,52$ грн.

Таки чином за рахунок того, що підприємство недовиконало план з якості на 5,52 % (100 % – 94,48 %) воно втратило 26 297,52 грн.

Коефіцієнтний.

Сутність методу полягає в тому, що виріб другого, третього, ..., сортів прирівнюється до вищого сорту через коефіцієнт приведення. Коефіцієнт приведення вищого сорту = 1, другого – розраховується як співвідношення оптової ціни другого та вищого сортів. Щоб встановити виконання плану за сортністю планову та фактичну кількість кожного сорту перераховують шляхом множення на відповідний коефіцієнт. Плановий коефіцієнт сортності розраховують шляхом співвідношення кількості виробів, приведених у вищий сорт за планом до загальної планової кількості виробів. Фактичний розраховують аналогічно.

Виконання плану за якістю продукції ($V_{я}$) визначають за формулою:

$$V_{я} = \frac{K_{сф}}{K_{спл}} \times 100 \%$$

Для вирішення використати табл. 1.9.

Таблиця 1.9

Аналіз якості продукції

Ґатунок	Обсяг виробництва, нат. од.		Ціни, грн за од.	Коеф. приведення	План та факт у перерахунку на вищий сорт, нат. од.	
	план	факт			План × Кприв	Факт × Кприв
Вищий	175	142	2 500	1	175	142
Перший	25	36	1 500	1 500 / 2 500 = 0,6	15	21,6
Другий	45	50	830	830 / 2 500 = 0,332	14,94	16,6
Усього	245	228	х	х	204,94	180,2

$$K_{\text{сорт}_{\text{пл}}} = 204,94 / 245 = 0,8365.$$

$$K_{\text{сорт}_{\text{ф}}} = 180,2 / 228 = 0,79035.$$

$$\text{Виконання плану за якістю продукції (} V_{\text{я}} \text{)} = 0,79035 / 0,8365 \times 100 = 94,48 \%$$

$$\text{Зміна в обсязі випуску продукції (} \Delta \text{ТП)} \text{ за рахунок сортності} = 228 - 228 \times 0,8365 / 0,79035 = 228 - 241,3 = -13,31 \text{ нат. од.}$$

Таки чином, за рахунок того, що підприємство недовиконало план з якості на 5,52 % (100 % – 94,48 %), то воно втратило 13,31 нат. од.

Тема 5. Аналіз довгострокових активів підприємства

Завдання-приклад 5.1

Проведіть аналіз діяльності сучасного підприємства ТОВ "Мрія" на основі вихідних даних табл. 1.10.

Таблиця 1.10

Аналіз основних засобів підприємства

Показники	Попередній період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн	Відносне, %
1	2	3	4	5
1. Товарна продукція, тис. грн	72 603	80 657	8 054	11,09
2. Середньооблікова чисельність, осіб	44	44	0	0

Закінчення табл. 1.10

1	2	3	4	5
3. Первісна вартість основних засобів, тис. грн	22 803	24 603	1 800	7,89
4. Знос, тис. грн	18 701	18 989	288	1,54
5. Залишкова вартість, тис. грн	4 732	5 614	882	18,64
6. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	2 747,5	5 173	2 425,5	88,28
7. Фондовіддача грн/грн (п. 1 / п. 6)	26,43	15,59	-10,84	-41,01
8. Фондомісткість грн/грн (п. 6 / п.1)	0,04	0,06	0,02	60,34
9. Фондоозброєність, тис. грн/осіб (п. 6 / п. 2)	62,44	117,57	55,13	88,29
10. Коефіцієнт зношування ОЗ (п. 4 / п. 3)	0,82	0,77	-0,05	-5,88
11. Коефіцієнт придатності ОЗ (п. 1 – п. 10)	0,18	0,23	0,05	26,77
12. Продуктивність праці персоналу, тис. грн/осіб (п. 1 / п. 2)	1 650,07	1 833,11	183,04	11,09

Вирішення:

Формули розрахунку та економічний зміст показників ефективності використання основних засобів підприємства подано в табл. 1.11.

Таблиця 1.11

Показники ефективності використання основних засобів

№ з/п	Показники	Одиниці вимірювання	Формула розрахунку	Економічний зміст
1	2	3	4	5
1	Товарна продукція	Тис. грн	$\Phi. 2, \text{p. } 2\ 000 + \Phi. 1, \text{p. } 1\ 103 \text{ (кін.)} - \Phi. 1, \text{p. } 1\ 103 \text{ (поч.)}$	Кількість виготовленої продукції за окремий період у вартісному вираженні
2	Середньорічна вартість основних засобів	Тис. грн	$(\Phi. 1, \text{p. } 1\ 010 + \Phi. 1, \text{p. } 1\ 010) / 2$	Вартість основних засобів в середньому за період

Закінчення табл. 1.11

1	2	3	4	5
3	Середньорічна чисельність персоналу	Чисельність осіб	Ф. 1	Середня кількість працівників підприємства за окремий період
4	Фондовіддача	Грн / грн	п. 1 / п. 2	Випуск продукції на одну гривню вартості основних засобів
5	Фондомісткість	Грн / грн	п. 2 / п. 1	Вартість основних засобів на одну гривню продукції
6	Фондооснащеність	Грн / грн	п. 3 / п. 2	Рівень забезпечення основними засобами промислово-виробничого персоналу підприємства
7	Коефіцієнт зношування		Ф. 1, р. 1 012 / / Ф. 1, р. 1 011	Характеризує рівень зношування основних засобів
8	Коефіцієнт придатності		1 – (Ф. 1, р. 1 012 / / Ф. 1, р. 1 011)	Показує питому вагу вартості основних засобів, на яку амортизація ще не нарахована
<p>Ф. 1 – це баланс форма звітності, шукаємо рядок згідно з формулою в балансі. Ф. 2 – це звіт про фінансові результати, рядок згідно з формулою в звіті про фінансові результати</p>				

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Завдання-приклад 6.1

Інформацію за категоріями персоналу ТОВ "Мрія" за роками подано в табл. 1.12.

Визначити: абсолютне і відносне відхилення за категоріями працівників; структуру персоналу за роками.

Таблиця 1.12

Склад та кількість персоналу підприємства

Показники	Попередній період	Звітний період
1	2	3
Промислово-виробничий персонал – усього:	3 071	2 494
У тому числі робітники	2 148	1 738

Закінчення табл. 1.12

1	2	3
з них: основні	773	595
допоміжні	1 375	1 143
керівники	389	325
фахівці	478	394
службовці	56	37
Непромисловий персонал	165	166
Усього персоналу	3 236	2 660

Вирішення:

Абсолютне і відносне відхилення за категоріями працівників; структуру персоналу за роками подані в табл. 1.13.

Таблиця 1.13

Аналіз персоналу підприємства

Показники	Роки		Відхилення		Структура, %	
	Попередній період	Звітний період	Абс., осіб	Відн., %	Попередній період	Звітний період
Промислово-виробничий персонал – усього:	3 071	2 494	-577	-18,79	94,90	93,76
У тому числі робітники	2 148	1 738	-410	-19,09	66,38	65,34
з них: основні	773	595	-178	-23,03	23,89	22,37
допоміжні	1 375	1 143	-232	-16,87	42,49	42,97
керівники	389	325	-64	-16,45	12,02	12,22
фахівці	478	394	-84	-17,57	14,77	14,81
службовці	56	37	-19	-33,93	1,73	1,39
Непромисловий персонал	165	166	1	0,61	5,10	6,24
Усього персоналу	3 236	2 660	-576	-17,80	100,00	100,00

Абсолютне відхилення всього промислово-виробничого персоналу склало -577 осіб (у тому числі робітники -410 осіб), а відносне відхилення -18,79 % (у тому числі робітники -19,09 %), що свідчить про досить велике зменшення числа промислово-виробничого персоналу майже 1/5 частину.

Завдання-приклад 6.2

На початок звітнього року облікова чисельність персоналу підприємства складала 1 450 осіб. Протягом року було прийнято 128 осіб, звільнено з різних причин, а саме: у зв'язку зі вступом до вищих навчальних закладів – 11 осіб, у зв'язку з призовом у військові сили – 17 осіб, у зв'язку з виходом на пенсію – 19 осіб, за власним бажанням – 28 осіб, за порушення трудової дисципліни – 9 осіб, у зв'язку з переходом у філії підприємства – 29 осіб. Середньооблікова чисельність персоналу склала 1 459 осіб. Визначити показники руху трудових ресурсів підприємства.

Вирішення:

Коефіцієнт загального обороту:

$$K_{з.об} = (ЧП_{пр} + ЧП_{зв}) / ЧП_{со},$$

де $K_{з.об}$ – коефіцієнт загального обороту персоналу;

$ЧП_{пр}$ – чисельність працівників, які прийняті на підприємство, осіб;

$ЧП_{зв}$ – чисельність працівників, які звільнені з підприємства, осіб;

$ЧП_{со}$ – середньооблікова чисельність працівників, осіб.

Коефіцієнт обороту за прийомом:

$$K_{пр} = ЧП_{пр} / ЧП_{со},$$

де $K_{пр}$ – коефіцієнт обороту за прийомом.

Коефіцієнт обороту з вибуття:

$$K_{виб} = ЧП_{зв} / ЧП_{со},$$

де $K_{виб}$ – коефіцієнт обороту з вибуття.

Коефіцієнт плинності кадрів розраховують як відношення кількості працівників, яких звільнено за звітний період за прогул та інші порушення трудової дисципліни, невідповідність займаній посаді, а також за власним бажанням (окрім звільнених за власним бажанням з поважних причин), до середньооблікової кількості штатних працівників.

Коефіцієнт відновлення кадрів розраховують діленням кількості прийнятих працівників за період на кількість працівників, які вибули за цей період.

Коефіцієнт постійності кадрів – це відношення кількості працівників, які перебували в обліковому складі весь звітний рік, до середньооблікової кількості працівників за рік.

Продуктивність праці (ПП):

$$ПП = V / Ч,$$

де V – обсяг продукції (робіт, послуг), грн;

Ч – чисельність працівників, осіб.

Аналіз руху трудових ресурсів підприємства подано в табл. 1.14.

Таблиця 1.14

Аналіз руху трудових ресурсів підприємства

Показники	Результат
Коефіцієнт обороту за вибуття	0,08
Коефіцієнт обороту з прийому	0,09
Коефіцієнт плинності кадрів	0,03
Коефіцієнт загального обороту	0,17
Коефіцієнт відновлення кадрів	1,13
Коефіцієнт постійності кадрів	0,99

На підприємстві гарні показники руху трудових ресурсів, адже всі коефіцієнти знаходяться в межах норми. Це означає, що організація підбрала кваліфікованих працівників і створила гарні умови праці для них.

Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їхнього використання

Завдання-приклад 7.1

Товариство з обмеженою відповідальністю "Торговий дім "Слобожанка" розпочало свою діяльність в 1992 році і є імпортером та дистриб'ютором відомих виробників косметики, засобів гігієни та побутових товарів, а також виробником власної торгової марки косметичних аксесуарів "Ласкава". Більш ніж за 20 років роботи підприємством створено розвитку систему дистриб'юції, яка охоплює всі регіони України.

На основі даних представлених в балансі ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" (додаток А) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства (додаток Б) проаналізуйте матеріальні ресурси та ефективність їхнього використання. Зробіть висновки щодо ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства.

Вирішення:

Для оцінювання матеріальних ресурсів підприємства рекомендовано використовувати формули з табл. 1.15.

Таблиця 1.15

Узагальнювальні показники аналізу матеріальних ресурсів

Прибуток на 1 грн матеріальних витрат	Визначається відношенням прибутку від реалізації продукції до суми матеріальних витрат
Матеріаловіддача	Визначається відношенням вартості товарної (реалізованої) продукції до суми матеріальних витрат
Матеріаломісткість	Визначається відношенням суми матеріальних витрат до вартості товарної (реалізованої) продукції
Коефіцієнт співвідношення темпів зростання виробленої (реалізованої) продукції і матеріальних витрат	Визначається відношенням індексу товарної (реалізованої) продукції до індексу матеріальних витрат
Питома вага матеріальних витрат в операційних витратах	Визначається відношенням вартості матеріальних витрат до операційних витрат

Оцінювання ефективності використання матеріальних витрат підприємства подано в табл. 1.16.

Таблиця 1.16

Оцінювання ефективності використання матеріальних витрат підприємства

Показники	Попередній період	Звітний період	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн	відносне, %
Реалізована продукція, тис. грн	129 332	154 938	25 606,00	19,80
Матеріальні витрати, тис. грн	2 234	1 985	-249,00	-11,15
Матеріаловіддача, грн / грн	$129\,332 / 2\,234 = 57,89$	$154\,938 / 1\,985 = 78,05$	20,16	34,83
Матеріаломісткість, грн / грн	$2\,234 / 129\,332 = 0,02$	$1\,985 / 154\,938 = 0,01$	-0,01	-25,83
Витрати на 1 грн реалізованої продукції, грн / грн	$27\,230 / 2\,234 = 12,19$	$33\,308 / 1\,985 = 16,78$	4,59	37,67

На підприємстві ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" спостерігається позитивна тенденція щодо ефективності використання матеріальних ресурсів, однак потрібно зазначити, що розмір матеріальних витрат не значний за рахунок того, що основна діяльність підприємства спрямована на торгівлю товарами, що зменшує наявну потребу в матеріальних витратах. Також спостерігається тенденція зниження матеріальних витрат ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" в звітному періоді.

Завдання-приклад 7.2

Визначити рівень матеріаломісткості продукції, та чинники, що впливають на її рівень. Визначити економію матеріальних витрат за рахунок зниження матеріаломісткості продукції, якщо відомо, що обсяг товарної продукції в плановому періоді склав – 12 056 тис. грн, у звітному – 12 651 тис. грн. Інші дані наведено в табл. 1.17.

Таблиця 1.17

Вихідні дані

Елементи матеріальних витрат	Матеріальні витрати, тис. грн	
	план	факт
Матеріальні витрати, всього	8 632	8 977
У тому числі:		
Сировина та основні матеріали	1 413	1 347
Покупні напівфабрикати та комплектувальні вироби	6 956	7 340
Паливо	83	90
Енергія	70	80
Інші витрати	110	120

Вирішення:

Для визначення рівня матеріаломісткості необхідно використати таку формулу:

Матеріаломісткість = матеріальні витрати / обсяг товарної продукції.

Пропонується для аналізу матеріаломісткості підприємства використати табл. 1.18.

Аналіз матеріаломісткості за елементами витрат

Елементи матеріальних витрат	Матеріальні витрати, тис. грн		Матеріаломісткість продукції, грн / грн		
	План	Факт	План	Факт	Відхилення від плану
Матеріальні витрати, всього	8 632	8 977	71,6	70,96	-0,64
У тому числі:					
Сировина та основні матеріали	1 413	1 347	11,72	10,65	-1,07
Покупні напівфабрикати та комплектувальні вироби	6 956	7 340	57,7	58,02	+0,32
Паливо	83	90	0,69	0,71	+0,02
Енергія	70	80	0,58	0,63	+0,05
Інші витрати	110	120	0,91	0,95	+0,04

З табл. 1.18 видно, що фактична матеріаломісткість продукції складала 70,96 грн / грн ($8\,977 \times 100 / 12\,651$) нижча від запланованої (71,6 грн / грн ($8\,632 \times 100 / 12\,956$)) на 0,64 грн / грн ($70,96 - 71,6$) або на 0,89 % ($0,64 \times 100 / 71,6$). Таке зниження обумовлює економію матеріальних ресурсів на суму 81 тис. грн ($0,64 \times 12\,651 / 100$). На рівень матеріаломісткості продукції впливають такі показники: металомісткість, паливомісткість, енергомісткість та ін. Аналіз окремих показників дозволяє контролювати зниження норм витрат найважливіших видів матеріалів. За даними табл. 1.18: найбільшу частку у формуванні матеріаломісткості становлять покупні напівфабрикати й комплектувальні вироби – 58,02 грн / грн, або 82 % від загальної матеріаломісткості ($58,02 \times 100 / 70,96$). Протягом року витрати на них із розрахунку на 1 грн товарної продукції збільшилися на 0,32 грн / грн ($58,02 - 57,7$), відносна перевитрата матеріальних ресурсів за цим елементом – 40,5 тис. грн ($0,32 \times 12\,651 / 100$). Однак за рахунок зниження питомого видатку сировини та основних матеріалів на 1 грн товарної продукції на 1,07 грн / грн ($10,65 - 11,72$) була досягнута відносна економія в розмірі 135,4 тис. грн ($1,07 \times 12\,651 / 100$). Це свідчить про раціональне використання сировини та матеріалів й про високий рівень спеціалізації підприємства.

Тема 8. Аналіз витрат на виробництво продукції

Завдання-приклад 8.1

На основі даних, поданих в балансі ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" (додаток А) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства (додаток Б), визначте динаміку показників витрат на виробництво продукції підприємства.

Зробіть висновки щодо системи управління витратами підприємства.

Вирішення:

Для оцінювання витрат за економічними елементами підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.19.

Таблиця 1.19

Оцінювання операційних витрат підприємства

Назви статті	За звітний період	За аналіз. період попер. року	Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
Матеріальні затрати	1 985	2 234	1 985 – – 2 234 = = –249	$249 / 2 234 \times$ $\times 100 = -11,15 \%$
Витрати на оплату праці	4 933	3 675	1 258	34,23
Відрахування на соціальні заходи	1 875	1 405	470	33,45
Амортизація	498	443	55	12,42
Інші операційні витрати	17 130	12 192	4 938	40,50
Разом	26 421	19 949	6 472	32,44

Аналізуючи отримані дані, можна спостерігати, що на цьому підприємстві не було зростання обсягу виробництва, оскільки показник матеріальних затрат від'ємний. Отже, зростання чистого доходу пов'язане не зі збільшенням обсягу реалізації продукції, а зі зміною системи ціноутворення та зростанням ціни.

Для аналізу структури витрат за економічними елементами підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.20.

**Аналіз структури операційних витрат
ТОВ "Торговий дім "Слобожанка"**

Назва статті	За звітний період	За аналіз. період попер. року	Питома вага за звітний період, %	Питома вага за поперед. період, %	Абсолютне відхилення, %
Матеріальні затрати	1 985	2 234	$\frac{1\,985}{26\,421} \times 100 = 7,51$	$\frac{2\,234}{19\,949} \times 100 = 11,2$	$7,51 - 11,2 = -3,69$
Витрати на оплату праці	4 933	3 675	18,67	18,42	0,25
Відрахування на соціальні заходи	1 875	1 405	7,10	7,04	0,05
Амортизація	498	443	1,88	2,22	-0,34
Інші операційні витрати	17 130	12 192	64,83	61,12	3,72
Разом	26 421	19 949	100	100	-

Витрати на амортизацію зросли, тому можна припустити, що або підприємство придбало новий основний засіб, або ж змінився метод нарахування амортизації. Також оскільки, підприємство займається торгівельною діяльністю, можна спостерігати значне зростання інших операційних витрат.

Для оцінювання ефективності використання операційних витрат підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.21.

Таблиця 1.21

Оцінювання ефективності використання операційних витрат

№ з/п	Показники	Формули розрахунку	Звітний період
1	2	3	4
1	Коефіцієнт оборотності мобільних засобів ($K_{\text{моб.з}}$), оборотів	$\frac{\text{ф. 2, ряд 2000}}{\text{ф.1, (гр.3 ряд 1195 + гр.4 ряд 1195) / 2}}$	$121\,630 / ((51\,252 + 58\,354) / 2) = 2,22$

1	2	3	4
2	Період оборотності мобільних засобів ($T_{\text{моб.з}}$), днів	$\frac{360 (120, 90)}{K_{\text{моб.з}}}$	$360 / 2,22 = 163$
3	Коефіцієнт оборотності матеріальних засобів ($K_{\text{мз}}$), оборотів	$\frac{\text{ф. 2, ряд. 2000}}{\text{ф.1, ряд.1195 – 1160 + 11170}}$	$121\,630 / ((19841 + 20359) / 2) = 6,05$
4	Період оборотності матеріальних засобів ($T_{\text{мз}}$), днів	$\frac{360 (120, 90)}{K_{\text{мз}}}$	$360 / 6,05 = 60$

За результатами таблиці можна спостерігати, що у звітному році відбулося певне прискорення оборотності коштів підприємства, що може бути викликано, насамперед, покращенням ринкової кон'юнктури та збільшенням ефективності управління активами. Термін обороту запасів у звітному році склав 60 днів. Це позитивний показник, який свідчить про зростання попиту на продукцію.

Змістовий модуль 2

Фінансовий аналіз діяльності підприємства

Тема 9. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства

Завдання-приклад 9.1

Визначити фінансові результати діяльності підприємства, якщо відомо, що протягом звітного періоду ТОВ "ЮК" досягло таких фінансово-економічних показників, тис. грн: прямі матеріальні витрати – 20 000; прямі витрати на оплату праці виробничого персоналу – 4 800; амортизація ОЗ виробництва – 980; витрати з виплати відсотків – 800; виручка від реалізації (з ПДВ) – 84 000; витрати на витрати від операційних курсових різниць – 320; доходи від продажу приміщення офісу – 28 000; адміністративні витрати – 850, витрати на збут – 600.

Вирішення:

Види доходів підприємства:

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відображається дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежі від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) за вирахуванням наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

Інші операційні доходи: від операційної оренди активів; від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках; від реалізації оборотних активів (окрім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття; від списання кредиторської заборгованості, пені, неустойки тощо.

Дохід від участі в капіталі, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства.

Інші фінансові доходи – дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій.

Інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Залежно від видів діяльності підприємства розрізняють такі види витрат:

1. Собівартість реалізованої продукції – це витрати, які безпосередньо пов'язані з виробництвом продукції (робіт, послуг).

2. Адміністративні витрати – це загальногосподарські витрати, які пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства в цілому.

3. Витрати на збут – це витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (витрати на утримання підрозділів, які займаються збутом продукції, рекламою, доставкою продукції споживачам).

4. Інші операційні витрати – це витрати, які пов'язані з іншою операційною діяльністю: витрати на дослідження та розробки, собівартість реалізованих виробничих запасів, сумнівні борги та втрати від знецінення запасів, втрати від операційних курсових різниць, визнані економічні санкції, а також усі інші витрати.

5. Фінансові витрати – це витрати підприємства, що пов'язані із залученням позикового капіталу.

6. Втрати від участі в капіталі – це витрати, які пов'язані з інвестиційною діяльністю: збитки, які заподіяні інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства.

7. Інші витрати – це витрати, які виникають під час діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).

8. Витрати (дохід) з податку на прибуток визнаються витратами згідно з Податковим кодексом та ПСБО 17 та містять суму податків.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) =
 $= 84\ 000 - 84\ 000 / 6 = 70\ 000$ тис. грн.

Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) =
 $= 20\ 000 + 4\ 800 \times 1,22 + 980 = 26\ 836$ тис. грн.

Валовий прибуток = $70\ 000 - 26\ 836 = 43\ 164$ тис. грн.

Фінансовий результат від операційної діяльності прибуток =
 $= 43\ 164 - 850 - 600 - 320 = 41\ 394$ тис. грн.

Витрати з податку на прибуток = $68\ 594 \times 0,18 = 12\ 346,92$ тис. грн.

Чистий фінансовий результат прибуток = $68\ 594 - 12\ 346,92 =$
 $= 56\ 247,08$ тис. грн.

Завдання-приклад 9.2

На основі даних, поданих у балансі ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" (додаток А) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства (додаток Б) визначте динаміку показників прибутку підприємства та показники рентабельності результатів діяльності підприємства.

Зробіть висновки щодо прибутковості діяльності підприємства ТОВ "Торговий дім "Слобожанка".

Вирішення:

Прибуток як основний фінансовий результат діяльності підприємства – це частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат, пов'язаних з виробничою і комерційною діяльністю підприємства.

Для визначення динаміки показників прибутку підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.22.

Таблиця 1.22

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ "Торговий дім "Слобожанка"

Стаття	За звітний період	За аналіз. період попер. року	Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	154 938	129 332	154 938 – – 129 332 = = 25 606	25 606 / / 129 332 × × 100 = 19,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	121 630	102 102	121 630 – – 102 102 = = 19 528	19 528 / / 102 102 × × 100 = 19,2
Валовий: прибуток	33 308	27 230	206,63	0,008
Інші операційні доходи	2 204	–	2 204	100
Адміністративні витрати	9 367	7 846	1 521	19,39
Витрати на збут	1 465	10 595	4 061	38,33
Інші операційні витрати	2 398	1 508	890	59,02
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	9 091	7 281	1 810	24,86
Фінансові витрати	5 838	4 025	1 813	45,04
Інші витрати	111	–	111	100
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	3 142	3 256	–114	–3,5
Витрати (дохід) з податку на прибуток	660	747	–87	–11,65
Чистий фінансовий результат: прибуток	2 482	2 509	–27	–1,08

Аналізуючи отримані результати, можна спостерігати, що чистий дохід від реалізації продукції збільшився, це обумовлено збільшенням собівартості продукції. Також спостерігаємо значне збільшення витрат.

Тому чистий прибуток підприємства зменшився, порівнюючи з минулим періодом.

Показники рентабельності:

Рентабельність за валовим прибутком (маржинальним доходом):

$$R_{\text{вп}} = \frac{\text{ВП(МД)}}{\text{ЧД(ВР)}} = \frac{\text{ряд. 2090 ф. № 2}}{\text{ряд. 2000 ф. № 2}} \times 100 \%$$

Рентабельність за операційним прибутком:

$$R_{\text{оп}} = \frac{\text{ОП}}{\text{ЧД(ВВР)}} = \frac{\text{ряд. 2190 ф. № 2}}{\text{ряд. 2000 ф. № 2}} \times 100 \%$$

Рентабельність за чистим прибутком:

$$R_{\text{чп}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД(ВВР)}} = \frac{\text{ряд. 2350 ф. № 2}}{\text{ряд. 2000 ф. № 2}} \times 100 \%$$

Для визначення показників рентабельності результатів діяльності підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.23.

Таблиця 1.23

Розрахунок показників рентабельності, %

№ з/п	Показники	Звітний період	Попер. період	Абсол. відх.
1	Рентабельність за валовим прибутком (маржинальним доходом)	33 308 / 154 938 × × 100 = 21,5	27 230 / / 129 332 × × 100 = 21,05	0,45
2	Рентабельність за операційним прибутком	9 091 / 154 938 × × 100 = 5,88	7 281 / / 129 332 × × 100 = 5,63	0,25
3	Рентабельність за чистим прибутком	2 482 / 154 938 × × 100 = 1,6	2 509 / / 129 332 × × 100 = 1,94	-0,34

Отже, аналізуючи ефективність діяльності підприємства за допомогою групи показників рентабельності можна зробити висновок, що підприємство декілька знижує свою ефективність, є показники які зменшують свої значення. Показники рентабельності знаходяться на достатньо низькому рівні. Рентабельність за чистим прибутком складає 1,60 %, що показує частку чистого прибутку в обсязі продажів.

Тема 10. Аналіз оборотних активів

Завдання 10.1

На основі даних, поданих у балансі ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" (додаток А) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства (додаток Б), визначте основні показники оцінювання стану, структури й ефективності використання оборотних активів підприємства. Зробіть висновки щодо оборотних коштів підприємства і джерел їх формування.

Вирішення:

Основні показники оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства подані в табл. 1.24.

Таблиця 1.24

Показники оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства

Показники	Формула розрахунку
1	2
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{дз}$)	$\frac{ЧД_p}{\text{Середньорічна дебіторською заборгованості (СВ}_{дз})}$ <p style="text-align: center;">ф. 2, ряд. 2000</p> $\frac{\text{ф. 1 (гр. 3 ряд. 1125 + гр. 4 ряд. 1125) / 2}}{\text{ф. 2, ряд. 2000}}$
Період оборотності дебіторської заборгованості ($T_{дз}$)	$\frac{\text{Кількість днів у періоді (}K_{дн}\text{)}}{K_{дз}}$ $\frac{360 (120, 90)}{K_{дз}}$

1	2
Коефіцієнт оборотності запасів (K_3)	$\frac{CP_p}{\text{Середньорічна вартість запасів}(CB_3)}$ ф.2, ряд. 2050 $\frac{\text{ф. 1 (гр. 3 ряд. 1100 + гр. 4 ряд. 1100)} / 2}{}$
Період оборотності запасів (T_3)	$\frac{\frac{K_{дн}}{K_3}}{360 (120, 90)}$ $\frac{K_3}{}$
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ($K_{кз}$)	$\frac{\text{Середньорічна собівартість реалізації продукції}(CC_p)}{\text{Середньорічна кредиторська заборгованість}(CP_{кз})}$ ф.2, ряд. 2050 $\frac{\text{ф. 1 (гр. 3 ряд. 1615 + гр. 4 ряд. 1615)} / 2}{}$
Період оборотності кредиторської заборгованості ($T_{кз}$)	$\frac{\frac{K_{дн}}{K_{кз}}}{360 (120, 90)}$ $\frac{K_{кз}}{}$
Тривалість фінансового циклу ($T_{фц}$)	$T_3 + T_{дз} - T_{кз} = T_{оц} - T_{кз}$
Тривалість операційного циклу ($T_{оц}$)	$T_3 + T_{дз}$

Для оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.25.

Таблиця 1.25

Показники оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства

Показники	Од. вимірювання	За звітний період
1	2	3
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{дз}$)	Об.	$154\,938 / ((27\,372 + 36\,116) / 2) = 4,88$

1	2	3
Період оборотності дебіторської заборгованості ($T_{дз}$)	Дн.	$360 / 4,88 = 74$
Коефіцієнт оборотності запасів ($K_з$)	Об.	$121\ 630 / ((19\ 841 + 20\ 359) / 2) = 6,05$
Період оборотності запасів ($T_з$)	Дн.	$360 / 6,05 = 60$
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ($K_{кз}$)	Об.	$121\ 630 / ((16\ 507 + 19\ 183) / 2) = 6,82$
Період оборотності кредиторської заборгованості ($T_{кз}$)	Дн.	$360 / 6,82 = 53$
Тривалість фінансового циклу ($T_{фц}$)	Дн.	$60 + 74 - 53 = 81$
Тривалість операційного циклу ($T_{оц}$)	Дн.	$60 + 74 = 134$

На цьому підприємстві період оборотності дебіторської заборгованості дорівнює 74 дні, період оборотності запасів – 60 днів, а період оборотності кредиторської заборгованості – 53 дні. Тривалість фінансового циклу становить 81 день, тривалість операційного циклу – 134 дня.

Тема 11. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

Завдання-приклад 11.1

На основі даних, поданих у балансі ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" (додаток А) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства (додаток Б), визначити рентабельність капіталу та оцінити ефективність залучення капіталу на підприємстві.

Зробіть висновки щодо джерел формування капіталу підприємства.

Вирішення:

Рентабельність капіталу підприємства:

Рентабельність власного капіталу:

$$R_{вк} = \frac{ЧП}{ВК} = \frac{\text{ряд. 2350 ф. № 2}}{[(\text{ряд. 1495 гр. 3} + \text{ряд. 1495 гр. 4}) \text{ ф. № 1}] : 2}$$

Рентабельність позикового капіталу:

$$R_{пк} = \frac{ЧП}{ПК} = \frac{\text{ряд. 2350 ф. № 2}}{\text{ф. № 1}(\text{ гр. 3} + \text{гр. 4}) : 2 \text{ за розд. II і III ПБ}}$$

Рентабельність діяльності підприємства:

$$R_d = \frac{\text{ПОД}}{K} = \frac{\text{ряд. 2 190 ф. № 2}}{[\text{ф. № 1 (ряд. 1300 гр. 3 + ряд. 1300 гр. 4)}] : 2}$$

Для визначення рентабельності капіталу підприємства рекомендовано використовувати табл. 1.26.

Таблиця 1.26

Визначення рентабельності капіталу підприємства, %

Показники	Звітний період
Рентабельність власного капіталу	$2\,482 / ((4\,584 + 4\,884) / 2) \times 100 = 52,43$
Рентабельність позикового капіталу	$2\,482 / ((3 + 3 + 51\,719 + 58\,290) / 2) \times 100 = 4,51$
Рентабельність діяльності підприємства	$9\,091 / ((56\,306 + 63\,177) / 2) \times 100 = 15,22$

Для оцінювання ефективності залучення капіталу на підприємстві рекомендовано використовувати табл. 1.27.

Таблиця 1.27

Ефективність залучення капіталу на підприємстві

Показники	Формули розрахунку	На початок періоду	На кінець періоду	Абс. відхилення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами	Власні оборотні кошти / запаси підприємства	-0,02	0,003	0,03
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Майно виробничого призначення / капітал	0,09	0,08	-0,02
Коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів	Зобов'язання підприємства / власний капітал	11,28	11,94	0,65
Коефіцієнт автономії джерел формування запасів і витрат	Власні оборотні кошти / джерела формування запасів	1	1	-

1	2	3	4	5
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	Поточні зобов'язання / всі зобов'язання підприємства	0,35	0,27	-0,08
Коефіцієнт кредиторської заборгованості й інших пасивів	Кредиторська заборгованість та інші пасиви / всі зобов'язання	0,35	0,27	-0,08

Аналіз проводився завдяки оцінюванню оптимальності співвідношення власного і залученого капіталів підприємства. Отже, як показують розрахунки, підприємство має потребу в залучених коштах. У підприємства відсутній капітал, який є джерелом покриття його поточних активів, оскільки коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами становить 0,03 у звітному році, який значно відхиляється від нормативного значення цього показника 0,6 – 0,8. Позикові кошти переважають над власними, про що свідчить показник співвідношення власних і позикових коштів, який протягом аналізованого періоду збільшується. Отже, розраховані відносні показники фінансової стійкості свідчать про нестійке фінансове становище підприємства.

Тема 12. Аналіз ліквідності і платоспроможності та фінансової стійкості підприємства

Завдання-приклад 12.1

На основі даних, поданих у балансі ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" (додаток А) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства (додаток Б), визначте ліквідність та платоспроможність підприємства, коефіцієнти ліквідності та тип фінансової стійкості за допомогою поданих таблиць у методичних рекомендаціях. Зробіть висновки щодо ліквідності балансу підприємства та його фінансового становища.

Вирішення:

Вирішення завдання здійснюється в чотири етапи:

1. Аналіз ліквідності балансу підприємства.

Порівняння активів та зобов'язань щодо ліквідності балансу підприємства:

Актив балансу:

Найбільш ліквідні активи (Л1).

Швидко реалізовані активи (Л2).

Повільно реалізовані активи (Л3).

Важко реалізовані активи (Л4).

Пасив балансу:

Найбільш термінові зобов'язання (П1).

Короткострокові пасиви (П2).

Довгострокові пасиви (П3).

Постійні (стійкі) пасиви (П4).

Баланс підприємства вважають абсолютно ліквідним, якщо мають місце співвідношення:

$$Л1 \geq П1; Л2 \geq П2; Л3 \geq П3; Л4 \leq П4.$$

Дотримання перших трьох співвідношень свідчить, що поточні активи перевищують зобов'язання підприємства, а четверте співвідношення показує наявність у підприємства власного оборотного капіталу. Невиконання навіть одного із перших трьох співвідношень свідчить про відсутність ліквідності балансу.

Для оцінювання ліквідність балансу ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" рекомендовано табл. 1.28.

Таблиця 1.28

Аналіз ліквідності балансу

Активи	На початок періоду (тис. грн)	На кінець періоду (тис. грн)	Пасиви	На початок періоду (тис. грн)	На кінець періоду (тис. грн)	Платіжний надлишок (+) або нестача (-) (А - П)	
						на початок періоду (тис. грн)	на кінець періоду (тис. грн)
1	2	3	4	5	6	7	8
Група Л1 (грошові кошти Л1 = 1 160 + + 1 165 ф. 1)	189 + + 495 = = 684	495 + + 90 = = 585	Група П1 (кредиторська заборгованість П1 = 1 615 ф. 1)	16 507	19 183	684 - - 16 507 = = -15 823	585 - - 19 183 = = -18 598

Закінчення табл. 1.28

1	2	3	4	5	6	7	8
Група Л2 (дебіторська заборгованість Л2 = 1 125 + ... + + 1 155 ф. 1)	27 372 + + 365 + + 2 726 = = 30 463	36 116 + + 346 + + 276 = = 36 738	Група П2 (короткострокові зобов'язання П2 = = 1 695 - 1 615 ф. 1)	51 719 - - 16 507 = = 35 212	58 290 - - 19 183 = = 39 107	30 463 - - 35 212 = = -4 749	36 738 - - 39 107 = = -2 369
Група Л3 (запаси Л3 = = 1 100 + 1 110 + + 1 170 + 1 190 ф. 1)	19 841 + + 110 + + 154 = = 20 105	20 359 + + 118 + + 554 = = 21 031	Група П3 (довгострокові кредити і позики П3 = 1 595 ф. 1)	3	3	20 105 - - 3 = 20 102	21 031 - - 3 = 21 028
Група Л4 (необоротні активи Л4 = = 1 095 + 1 200 ф. 1)	5 054	4 823	Група П4 (постійні пасиви П4 = = 1 495 + 1 700 ф. 1)	4 584	4 884	5 054 - - 4 584 = = 470	4 823 - - 4 884 = = -61
Баланс	56 306	63 177	Баланс	56 306	63 177	-	-

2. Оцінювання показників (коефіцієнтів) ліквідності підприємства.

Для визначення показників (коефіцієнтів) ліквідності ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" рекомендовано табл. 1.29.

Таблиця 1.29

Оцінювання показників (коефіцієнтів) ліквідності підприємства

Показники	Формули розрахунку	Нормативне значення	Характеристика	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)	$K_{п} = \frac{Л1 + Л2 + Л3}{П1 + П2}$	$\geq 1,8$ (2)	Показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити найближчим часом	(585 + + 36 738 + + 21 031) / / (19 183 + + 39 107) = = 1,001	(684 + + 30 463 + + 20 105) / / (16 507 + + 35 212) = = 0,991
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт ліквідності)	$K_{шв.л.} = \frac{Л1 + Л2}{П1 + П2}$	$\geq 0,8$ (1)	Відображає прогнозовані платіжні можливості підприємства за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами	(585 + + 36 738) / / (19 183 + + 39 107) = = 0,64	(684 + + 30 463) / / (16 507 + + 35 212) = = 0,6

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{\text{аб.л.}} = \frac{Л1}{П1 + П2}$	$\geq 0,18$ (0,2)	Показує величину оборотних активів, які припадають на 1 грн короткострокової заборгованості	$\frac{585}{19\,183 + 39\,107} = 0,01$	$\frac{684}{16\,507 + 35\,212} = 0,013$

Таким чином, розраховані відносні показники дають оцінювання платоспроможності підприємства в даний період часу, в найближче майбутнє можливі його перспективи в подальшому. Це значить, що підприємство є не платоспроможним, тобто поточні активи не покривають поточні зобов'язання. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує поточну платоспроможність підприємства. Оскільки він становить 0,01 і значно менше нормативного значення 0,2 це значить, що підприємство сьогодні не має можливості погасити взяті на себе зобов'язання.

3. Оцінювання показників фінансової стійкості підприємства.

Для оцінювання фінансової стійкості ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" рекомендовано використовувати табл. 1.30.

Таблиця 1.30

Алгоритм розрахунку основних показників фінансової стійкості підприємства

Показники	Формули розрахунку	На початок періоду	На кінець періоду	Абсолютне відхилення
1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової автономії	Власний капітал / весь капітал	0,08	0,08	–
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних коштів	Оборотні активи / необоротні активи	10,12	12,07	1,96
Коефіцієнт майна виробничого призначення	Майно виробничого призначення / весь капітал	0,09	0,08	–0,02
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власні оборотні кошти / власний капітал	–0,10	0,01	0,12

1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	Власний капітал / власний капітал + довгострокові зобов'язання	1	1	–

Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності) протягом року не змінює своє значення і становить 0,08. Значення цього показника значно менше нормативного значення – 0,5 і це значить, що підприємство фінансово-нестійке, нестабільне і залежить від зовнішніх кредиторів і позикових коштів. Коефіцієнт співвідношення оборотних і не оборотних коштів збільшується і складає 12,07, що значно перевищує нормативне значення – 1.

4. Визначення типу фінансової стійкості підприємства.

Для визначення типу фінансової стійкості ТОВ "Торговий дім "Слобожанка" рекомендовано табл. 1.31.

Таблиця 1.31

Аналіз фінансової стійкості, тис. грн

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3
1. Джерела власних коштів (ряд. 1495 ф. 1)	4 584	4 884
2. Основні засоби та інші необоротні активи (ряд. 1095 ф.1)	5 054	4 823
3. Наявність власних оборотних коштів (ряд. 1 – ряд. 2), E_c	$4 584 - 5 054 = -470$	$4 884 - 4 823 = 61$
4. Довгострокові кредити та позикові кошти (ряд. 1595 ф. 1)	3	3
5. Наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (ряд. 3 + ряд. 4), E_T	$-470 + 3 = -467$	$61 + 3 = 64$
6. Короткострокові кредити і позикові кошти (ряд. 1600 ф. 1)	33 842	34 720
7. Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат (ряд. 5 + ряд. 6), E_o	$-467 + 33 842 = 33 375$	$64 + 34 720 = 34 784$
8. Загальна величина запасів і витрат (ряд. 1100 ф. 1)	19 841	20 359
9. Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів (ряд. 3 – ряд. 8), E_c	$-470 - 19 841 = -20 311$	$61 - 20 359 = -20 298$
10. Надлишок (+) або недолік (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (ряд. 5 – ряд. 8), E_T	$-467 - 19 841 = -20 308$	$64 - 20 359 = -20 295$

1	2	3
11. Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (ряд. 7 – ряд. 8), E_o	33 375 – – 19 841 = = 13 534	34 784 – – 20 359 = = 14 425
12. Тип фінансової стійкості	Нестійкий	Нестійкий

За отриманими результатами, можна спостерігати що на підприємстві нестійкий фінансовий стан. Така ситуація характеризується недоліком у підприємства "нормальних" джерел для фінансування запасів. У цій ситуації ще існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, зменшення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Під час визначення фінансової стійкості застосовуються такі нерівності (табл. 1.32).

Таблиця 1.32

Тип фінансової стійкості

Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійкий стан	Кризовий стан
$E_c \geq 0$	$E_c < 0$	$E_c < 0$	$E_c < 0$
$E_T \geq 0$	$E_T \geq 0$	$E_T < 0$	$E_T < 0$
$E_o \geq 0$	$E_o \geq 0$	$E_o \geq 0$	$E_o < 0$
Висока платоспроможність: підприємство не залежить від кредитів	Нормальна платоспроможність: ефективне використання позикових коштів – висока дохідність виробничої діяльності	Порушення платоспроможності: необхідне залучення додаткових джерел	Неплатоспроможність підприємства – межа банкрутства

Абсолютна фінансова стійкість. Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, організація не залежить від зовнішніх кредиторів. Така ситуація зустрічається вкрай рідко. Більш того, вона навряд чи може розглядатися як ідеальна, оскільки означає, що керівництво компанії не вміє, не бажає або не має можливості використовувати зовнішні джерела коштів для основної діяльності.

Нормальна фінансова стійкість. У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних оборотних коштів, також і довгострокові, позикові кошти. Такий тип фінансування запасів є "нормальним" з точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.

Нестійкий фінансовий стан. Така ситуація характеризується недоліком у підприємства "нормальних" джерел для фінансування запасів. У цій ситуації ще існує можливість відновлення рівноваги за рахунок поповнення джерел власних коштів, зменшення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Кризовий фінансовий стан характеризується ситуацією, за якої підприємство має кредити і позики, не погашені в строк, а також прострочену кредиторську і дебіторську заборгованості. В цьому випадку можна зазначити про те, що підприємство знаходиться на межі банкрутства. В економіці під час неодноразового повторення такого положення підприємству загрожує оголошення банкрутства.

Розділ 2

Практичні завдання

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи аналізу господарської діяльності

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Мета: обґрунтувати вибір предмета, об'єкта та завдань оцінювання виробничо-господарської діяльності підприємства. Визначити предмет та об'єкт економічного аналізу, основні завдання економічного аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства.

Рекомендована література: основна [1; 2; 5]; додаткова [6; 9; 15].

1. Аналіз у вузькому розумінні становить: розкладання, розчленування складного на складові частини (елементи) для вивчення їх як частин цілого:

- а) так;
- б) ні.

2. Під аналізом у широкому трактуванні розуміється: метод дослідження процесів, явищ, предметів, що базується на розчленуванні цілого на складові частини й вивченні їх у всьому різноманітті зв'язків і залежностей:

- а) так;
- б) ні.

3. Предметом економічного аналізу є ...

4. До найважливіших завдань економічного аналізу належать:

- а) підвищення рівня науково-економічної обґрунтованості бізнес-планів і нормативів;
- б) визначення економічної ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;
- в) пошук резервів підвищення ефективності роботи підприємства на всіх стадіях виробничого процесу;
- г) контроль за виконанням планових показників роботи підприємства;
- ґ) мотивація персоналу підприємства.

5. Внутрішній управлінський аналіз – це:

- а) складова частина управлінського обліку, тобто інформаційно-аналітичного забезпечення керівництва підприємства;
- б) складова частина фінансового обліку, що обслуговує зовнішніх користувачів інформацією про підприємство, що виступає самостійним суб'єктом економічного аналізу за даними, як правило, публічної фінансової звітності.

6. Головні функції економічного управління (основні функції економічної діяльності) полягають у такому:

- а) інформаційне забезпечення управління (збирання, оброблення, упорядкування інформації про економічні явища і процеси);
- б) аналіз ходу і результатів економічної діяльності, оцінювання її успішності і можливостей вдосконалення на підставі науково обґрунтованих критеріїв;
- в) планування (прогнозування, перспективне і поточне планування економічної системи);

г) організація управління (організація ефективного функціонування тих чи інших елементів господарського механізму з метою оптимізації використання трудових, матеріальних і грошових ресурсів економічної системи);

г') контроль над ходом виконання бізнес-планів і управлінських рішень;

д) оптимізація фінансових процесів на підприємстві.

7. Відділ економічного аналізу здійснює: складання плану аналітичної роботи і контроль за його виконанням, методичне забезпечення аналізу, організує та узагальнює результати аналізу господарської діяльності підприємства і його структурних підрозділів, розробляє заходи за підсумками аналізу:

а) так;

б) ні.

8. Економічний аналіз базується на таких об'єктивних принципах (визначте їх та опишіть сутність) ...

9. За ознакою часу економічний аналіз розподіляється на:

а) попередній (перспективний);

б) наступний (поточний, ретроспективний);

в) стратегічний і тактичний.

10. Ретроспективний аналіз проводиться:

а) до моменту здійснення господарської операції;

б) після здійснення господарської операції;

в) після здійснення господарської операції з метою прогнозування на майбутнє;

г) повсякденно.

11. Техніко-економічний аналіз передбачає:

а) вивчення взаємодії технічних і економічних процесів та встановлення їх впливу на економічні результати діяльності;

б) виконання фінансового плану, ефективності використання власного й позикового капіталу.

12. Основним змістом внутрішнього (традиційного) економічного аналізу є:

а) аналіз динаміки прибутку, рентабельності, самоокупності та кредитоспроможності підприємства;

б) оцінювання використання майна, капіталу, власних фінансових ресурсів;

в) аналіз ліквідності балансу та платоспроможності підприємства;

г) аналіз питань, визначених внутрішніми користувачами.

13. За ступенем періодичності аналіз буває: систематичний; разовий:

а) так;

б) ні.

14. Розкрийте місце економічного аналізу в системі управління виробництвом...

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Мета: обирати, ідентифікувати методи та методичні прийоми економічного аналізу. Аналізувати виробничо-господарську діяльність підприємства за допомогою різних прийомів та методів економічного аналізу.

Рекомендована література: основна [1; 2; 4]; додаткова [8; 11; 14].

1. За якістю явищ, процесів, що відображаються показники економічного аналізу поділяються на:

а) загальні;

б) якісні;

в) специфічні;

г) синтетичні;

ґ) кількісні;

д) відносні.

2. Установити відповідність між видами діяльності підприємства та їхніми характеристиками:

Види діяльності	Характеристика видів діяльності
1. Абсолютні і відносні величини.	А. Це показники, які відображають кількісні співвідношення між явищами і процесами.
2. Відносні величини.	Б. Використовуються для узагальнення кількісних характеристик якісно однорідних явищ і процесів та оцінювання мінливості суспільних явищ і процесів.
3. Середні величини і показники варіації	В. Займають значне місце в економічному аналізі для оцінювання результатів і динаміки господарських процесів і явищ

3. Спосіб досліджень причинних зв'язків, за якого дослідження проводиться від окремого до загального, від вивчення окремих чинників до узагальнень, від причин до результатів – це:

- а) метод дедукції;
- б) метод індукції;
- в) факторний аналіз;
- г) побудова рядів динаміки.

4. Факторний аналіз, що вивчає причини приросту результативних показників за минулі періоди – це:

- а) динамічний аналіз;
- б) статичний аналіз;
- в) перспективний аналіз;
- г) кореляційний аналіз.

5. Горизонтальний аналіз фінансових результатів передбачає визначення:

- а) зміни фактичних показників фінансових результатів порівняно з плановими;
- б) зміни структури фінансових результатів;
- в) динаміки показників прибутку;
- г) виробничої собівартості одиниці продукції.

6. Ретроспективний аналіз проводиться:

- а) до моменту здійснення господарської операції;
- б) після здійснення господарської операції;
- в) після здійснення господарської операції з метою прогнозування на майбутнє;
- г) повсякденно.

7. Установити відповідність між видами діяльності підприємства та їхніми характеристиками:

Види діяльності	Характеристика видів діяльності
1. Порівняльний аналіз.	А. Становить собою спосіб установлення характеру порушень нормального ходу економічних процесів на основі типових ознак, характерних тільки для цього порушення.
2. Факторний аналіз.	Б. Спрямований на виявлення впливу чинників на приріст і рівень результативних показників.
3. Діагностичний аналіз (експрес-аналіз)	В. Порівняння звітних показників про результати господарської діяльності з показниками плану поточного року, даними минулих років, передових підприємств

8. Порівняння кожної позиції фінансової звітності з попереднім періодом – це:

- а) трендовий аналіз;
- б) горизонтальний аналіз;
- в) вертикальний аналіз;
- г) просторовий аналіз.

9. До формалізованих методів економічного аналізу належать такі:

- а) метод ланцюгових підстановок;
- б) метод відсоткових чисел;
- в) психологічні методи;
- г) морфологічні методи;
- г') метод експертних оцінок.

10. Комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження економічного стану підприємства містить:

- а) статистичні методи;
- б) математичні методи;
- в) формалізовані методи;
- г) неформалізовані методи.

Завдання 2.1

ТОВ "Борова-Агро" – підприємство, що спеціалізується на виробництві хлібобулочних та кондитерських виробів за традиційною рецептурою. ТОВ "Борова-Агро" спеціалізується на випуску 7 видів житньо-пшеничних сортів хліба, що становлять 77 % обсягу виробництва (табл. 2.1).

Обсяг виробництва продукції, тис. грн

Найменування показника	Попередній період	Звітний період
Обсяг реалізації, всього у тому числі:	22 390	19 860
Хліб подовий	1 180	1 210
Хліб формовий	2 229	1 845
Хліб пшеничний з борошна 1 сорту	9 956	9 025
Хліб з пшенично-житнього борошна	1 533	2 632
Хлібці	1 356	1 256
Батон	3 277	2 360
Булочні вироби	2 859	1 532

Використовуючи різні методи прийому порівняння (горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз), визначте показники діяльності підприємства. Зробіть висновки щодо отриманих результатів.

Завдання 2.2

Планування оплати праці встановлюється ТОВ "Борова-Агро" самостійно відповідно до прийнятих на підприємстві формами і системами оплати праці, передбаченими трудовими контрактами або колективними договорами, та з урахуванням положень трудового законодавства. Використовуючи різні методи прийому групування (типологічне групування, структурне групування), визначте показники діяльності підприємства. Зробіть висновки щодо отриманих результатів.

Для типологічного групування (розкласти весь персонал підприємства на категорії – робітники, керівники, службовці) ТОВ "Борова-Агро" рекомендована табл. 2.2.

Типологічне групування

№ з/п	Персонал	Робітники	Керівники	Службовці
1	2	3	4	5
1	Директор			
2	Слюсар			
3	Механік			
4	Бухгалтер			

1	2	3	4	5
5	Інженер			
6	Зам. директора з економіки			
7	Оператор ПК			
8	Дизайнер			
9	Маляр			

Якісна структура трудового потенціалу ТОВ "Борова-Агро" характеризується кількома групами робітників підприємства за такими ознаками, як стать, вік, стаж роботи на підприємстві, освіта, кваліфікація, характер механізації праці та інше.

Для структурного групування (групувати персонал підприємства за віком) ТОВ "Борова-Агро" рекомендовано табл. 2.3 та 2.4.

Таблиця 2.3

Структурне групування

ПІБ	Вік, років	ПІБ	Вік, років	ПІБ	Вік, років
Попов	37	Гришекин	60	Мельник	54
Зубар	43	Кузнецова	20	Зайцева	38
Лахно	27	Махов	23	Белкіна	52

Таблиця 2.4

Структурне групування

Кількість людей у віці від ____ до ____	Кількість людей у віці від ____ до ____	Кількість людей у віці від ____ до ____	Кількість людей у віці від ____ до ____	Кількість людей у віці від ____ до ____

Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення

Мета: здійснювати різні види економічного аналізу виробного-господарської діяльності підприємства. Обирати та оцінювати ступінь достовірності обраної інформаційної бази.

Рекомендована література: основна [3; 5]; додаткова [7; 9; 16].

1. До зовнішніх джерел інформації належать:

- а) політична інформація;
- б) галузева інформація;
- в) інформація в установчих документах;
- г) нормативно-планова інформація;
- ґ) інформація про конкурентів;
- д) облікова інформація підприємства.

2. Яка інформація необхідна для проведення експрес-аналізу:

- а) показники структури, динаміки та структурної динаміки активу та пасиву балансу;
- б) показники фінансової звітності досліджуваного підприємства;
- в) показники ліквідності?

3. Назвіть можливі напрями використання чистого прибутку відповідно до звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід):

- а) сплата відсотків за користування банківськими кредитами;
- б) погашення довгострокових банківських кредитів;
- в) сплата комунального податку;
- г) сплата податку на прибуток;
- ґ) виплата дивідендів;
- д) створення резервного фонду;
- е) фінансування капітальних вкладень;
- є) виплата матеріальної допомоги працівникам підприємства.

4. За характером участі в господарському процесі активи підприємства поділяються на:

- а) інвестиційні;
- б) оборотні;
- в) валові;
- г) необоротні.

5. В активі балансу відображаються:

- а) зобов'язання і борги підприємства;
- б) власний капітал підприємства;
- в) склад господарських засобів;
- г) сукупність джерел господарських засобів.

6. Ретроспективний аналіз проводять:

- а) до моменту здійснення господарської операції;
- б) після здійснення господарської операції;
- в) після здійснення господарської операції з метою прогнозування на майбутнє;
- г) повсякденно.

7. Статті балансу, реальна грошова оцінка яких піддається впливу цін, – це:

- а) монетарні активи (зобов'язання);
- б) немонетарні активи (зобов'язання);
- в) оборотні активи;
- г) поточні зобов'язання.

8. Статистичні дані, які використовують для економічного аналізу, поділяються на:

- а) загальноекономічні;
- б) фінансові;
- в) економічні;
- г) внутрішні.

9. Відомості, що наводяться в пасиві балансу підприємства, показують:

- а) звідки надійшли засоби і кому за них заборгувало підприємство;
- б) розміщення капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства;
- в) інформацію про джерела формування власного і позиченого капіталу;
- г) заборгованість підприємства перед акціонерами.

10. Принцип оперативності економічного аналізу передбачає:

- а) багатократний ефект від витрат на проведення фінансового аналізу;
- б) проведення фінансового аналізу тоді, коли виникає потреба виявити причини недоліків у роботі підприємства, розробити шляхи підвищення її ефективності (реалізація резервів);
- в) використання найсучасніших методів та прийомів економічної теорії та статистики;
- г) обмеження тривалості фінансового аналізу декількома днями.

11. Фінансова звітність підприємства як основне джерело інформації для проведення економічного аналізу містить:

- а) баланс, звіт про фінансові результати, кошторис витрат;
- б) баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, нормативні матеріали;
- в) баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звіту;
- г) баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал, проектні завдання.

12. З якого джерела інформації можна отримати дані для оцінювання витрат на виробництво продукції:

- а) баланс підприємства;
- б) звіт про фінансові результати;
- в) звіт про витрати на виробництво продукції, робіт, послуг;
- г) звіт про наявність і рух основних фондів, амортизацію;
- г) бізнес-план?

Завдання 3.1

Економічний аналіз розпочинають з попереднього ознайомлення з підприємством, після чого переходять до поглибленого вивчення її діяльності та структури, аналізуючи різні джерела інформації, як на підприємстві, та і загальну інформацію функціонування галузі, держави в цілому.

Дайте характеристику різним джерелам інформації в економічному аналізі. Для формування відповіді щодо існуючих джерел інформації в економічному аналізі рекомендовано використовувати табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Класифікація джерел інформації в економічному аналізі

Види інформації	Характеристика
1	2
Зовнішні	
Внутрішні	
Відомості регулятивно-правового характеру	

1	2
Відомості нормативно-довідковий характеру	
Дані системи бухгалтерського обліку	
Статистичні данні	
Несистемні дані	

Завдання 3.2

Ураховуючи П(С)БУ 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" складіть звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) підприємства ТОВ "Мрія", якщо відомо, що протягом звітного періоду досягло таких фінансово-економічних показників, тис. грн: прямі матеріальні витрати – 20 000; прямі витрати на оплату праці виробничого персоналу – 4 500; амортизація ОЗ виробництва – 900; витрати з виплати відсотків – 800; виручка від реалізації з ПДВ – 85 000; доходи від продажу приміщення офісу – 28 000; адміністративні витрати – 800, витрати на збут – 600.

Для формування звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) підприємства ТОВ "Мрія" рекомендовано використовувати табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період
1	2	3
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг)	2000	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, послуг)	2050	
Валовий: прибуток	2090	
збиток	2095	
Інші операційні доходи	2120	
Адміністративні витрати	2130	
Витрати на збут	2150	
Інші операційні витрати	2180	

1	2	3
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	
збиток	2195	
Дохід від участі в капіталі	2200	
Інші фінансові доходи	2220	
Інші доходи	2240	
Фінансові витрати	2250	
Втрати від участі в капіталі	2255	
Інші витрати	2270	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	
збиток	2295	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	
збиток	2355	

Тема 4. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг

Мета: здійснювати аналіз процесу виробництва та реалізації продукції на підприємствах різних галузей промисловості, враховувати під час аналізу специфіку процесу виробництва. Досліджувати основні чинники збільшення обсягу реалізації продукції. Аналіз асортименту і структури продукції, якості продукції, ритмічності виробництва.

Рекомендована література: основна [1; 5]; додаткова [8; 12; 14].

Завдання 4.1

АТ "Новий Стиль" є найбільшим гравцем меблевого ринку і лідером у виробництві меблів. Товарна політика АТ "Новий Стиль" спрямована на залучення нових покупців, зростання популярності підприємства на ринку, покращення його репутації і, як наслідок цього, зростання обсягу збуту й ступеня використання потенціалу свого ринку.

Проаналізуйте динаміку (абсолютне та відносне відхилення) та структуру (питома вага) основних видів виробництва АТ "Новий Стиль", використовуючи дані, подані в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Обсяг виробництва продукції АТ "Новий Стиль", кг

Продукція	Попередній період	Звітний період
Меблі для дома	544 500	640 266
Меблі для кафе	4 075 996	4 042 194
Меблі для школи	450 367	415 043
Офісні меблі	1 201 908	862 156
Офісна м'які меблі	205 567	161 829
Офісні крісла	18 546 523	18 378 535
Усього	25 024 761	24 500 023

Зробіть висновки щодо змін товарної продукції підприємства АТ "Новий Стиль".

Завдання 4.2

Проаналізуйте вплив чинників на випуск продукції за рахунок зміни:

1. Випуску продукції.
2. Структури продукції, що випускається.
3. Ціни.

Вихідні дані наведені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Вихідні дані

Найменування продукції	Кількість продукції, тис. кг		Ціна продукції, грн / кг	
	план	факт	план	факт
Мармелад з апельсиновим ароматом	100	90	60	70
Мармелад "Мармуровий"	90	120	75	80
Мармелад "Тришаровий"	170	150	55	75

Зробіть висновки щодо впливу чинників на випуск товарної продукції підприємства.

Завдання 4.3

Проаналізуйте вплив чинників на випуск продукції за рахунок зміни:

1. Випуску продукції.
2. Структури продукції, що випускається.
3. Ціни.

Вихідні дані наведені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Вихідні дані

Найменування продукції	Кількість продукції, тис. кг		Ціна продукції, грн / кг	
	план	факт	план	факт
Зефір біло-рожевий	200	250	70	75
Зефір ванільний	150	120	80	90
Зефір в шоколадній глазури	80	85	100	125

Зробіть висновки щодо впливу чинників на випуск товарної продукції підприємства.

Завдання 4.4

За даними табл. 2.10 визначити показники виконання плану реалізації продукції на підприємстві. Зробіть висновки щодо залишків продукції.

Таблиця 2.10

Показники в планових і оптових цінах підприємства

Показники	Сума, тис. грн		Відхилення	
	план	звіт	абсолютне	відносне
Залишок готової продукції на початок року	600	300		
Випуск товарної продукції	80 000	95 000		
Залишок готової продукції на кінець року	500	500		
Відвантаження продукції за рік				
Залишок товарів, відвантажених покупцем:				
На початок року	300	350		
На кінець року	700	800		
Реалізація продукції				

Завдання 4.5

Річним планом підприємства передбачено такий випуск продукції (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Дані щодо річного плану виробництва

Ґатунок продукції	Кількість, шт.		Середньооптова ціна продукції, грн
	план	факт	
Вищий	1 000	1 200	25
1-й ґатунок	1 500	1 450	20
2-й ґатунок	500	700	18

Визначити: відсоток виконання плану з випуску продукції; відсоток виконання плану за якістю; зміни товарної продукції у натуральному та вартісному вираженнях відомими вам методами.

Тема 5. Аналіз довгострокових активів підприємства

Мета: розкрити економічну сутність категорії "довгострокові активи підприємства". Визначати чинники впливу показників виробництва продукції на рівень забезпеченості підприємства основними засобами. Визначати рентабельність основних активів підприємства.

Рекомендована література: основна [3; 4]; додаткова [6; 9; 11; 13].

Завдання 5.1

Використовуючи дані табл. 2.12, визначте показники ефективності, руху та стану основних засобів підприємства.

Таблиця 2.12

Аналіз руху та технічного стану основних засобів

Показники	Попередній період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5
Вартість основних засобів (ОЗ) на початок року, тис. грн	132 786,9	287 726,0		

1	2	3	4	5
Надійшло ОЗ, тис. грн	163 387,3	25 290,0		
Вибуло ОЗ, тис. грн	8 440,3	1 183,0		
Вартість ОЗ на кінець року, тис. грн				
Зношування ОЗ, тис. грн	24 015,9	47 325,0		
Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн				
Коефіцієнт оновлення				
Коефіцієнт вибуття				
Коефіцієнт приросту				
Коефіцієнт зношування				
Коефіцієнт придатності				

Завдання 5.2

Використовуючи дані табл. 2.13, визначте показники ефективності та стану основних засобів підприємства, а саме: коефіцієнт зношування, коефіцієнт придатності, фондівдачу, фондомісткість, рентабельність основних засобів.

Таблиця 2.13

Дані щодо використання та технічного стану основних засобів

Показники	Попередній період	Звітний період
Обсяг товарної продукції, тис. грн	186 268	436 039
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	132 786	287 726
Операційний прибуток, тис. грн	47 475,8	115 040
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	165 800	345 780
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	141 785	298 455
Зношування основних засобів, тис. грн	24 015	47 325

Необхідно визначити:

показники ефективності та стану основних засобів підприємства;
зробити висновок щодо технічного стану підприємства.

Завдання 5.3

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (додаток Г) визначте показники ефективності та стану основних засобів підприємства; майновий стан підприємства за допомогою поданих таблиць та показників оцінювання майнового стану. Зробіть висновки. Для оцінювання майнового стану АТ "Новий Стиль" рекомендовано використовувати такі табл. 2.14 та 2.15.

Таблиця 2.14

Загальне оцінювання вартості майна підприємства

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Усього майна			
У тому числі:			
основні засоби			
% до майна			
оборотні кошти			
% до майна			
З них:			
матеріальні оборотні кошти			
% до оборотних коштів			
грошові кошти та їх еквіваленти			
% до оборотних коштів			

Таблиця 2.15

Оцінювання складу майна підприємства за структурними складовими

Структурні складові майна підприємства	На початок року		На кінець року		Абсолютне відхилення	
	сума,	частка, %	сума,	частка, %	за сумою	за часткою
Усього майна						
У тому числі:						
необільні ОЗ						
мобільні (оборотні) кошти						

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Мета: розкривати економічний зміст категорії "трудові ресурси підприємства". Аналізувати забезпеченість підприємства персоналом у необхідній кількості та необхідної якісної підготовки. Проаналізувати рівень соціальної захищеності членів трудового колективу.

Рекомендована література: основна [1; 5]; додаткова [8; 10; 15].

Завдання 6.1

На виробничому підприємстві АТ "Новий Стиль" згідно зі штатним розкладом працює 1 596 осіб, з них адміністративний персонал – 252 осіб, виробничий – 1 344 осіб. Використовуючи дані табл. 2.16 – 2.18 визначте показники ефективності, руху використання трудових ресурсів підприємства та проведіть оцінювання витрат на оплату праці.

Таблиця 2.16

Склад персоналу підприємства

Категорії персоналу	Попередній період	Звітний період
Промислово-виробничий персонал, осіб	1 634	1 344
у тому числі:		
робочі	1 299	1 090
керівники	87	71
спеціалісти	84	74
службовці	165	110
Непромисловий персонал:	257	252
спеціалісти	221	217
керівники	36	35
Усього персоналу	1 890	1 596

Таблиця 2.17

Аналіз показників руху робочої сили

Показники	Попередній період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5
1. Облікова кількість працівників на початок періоду	1 962	1 867		
2. Прийнято працівників, осіб	535	490		

1	2	3	4	5
3. Вибуло працівників всього, осіб, у тому числі	630	774		
3.1. Вибуло працівників за власним бажанням, звільнено за прогули та інші порушення трудової дисципліни, невідповідальність займаній посаді, осіб	627	769		
4. Облікова кількість працівників на кінець періоду	1867	1583		
5. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	1890	1596		
6. Коефіцієнт обороту робочої сили з прийому				
7. Коефіцієнт обороту робочої сили з вибуття				
8. Коефіцієнт загального обороту робочої сили				
9. Коефіцієнт плинності кадрів				

Таблиця 2.18

Аналіз ефективності праці

Показники	Попередній період	Звітний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
1	2	3	4	5
1. Товарна продукція, тис. грн	1 677 624 733	1 594 753 936		
2. Товарна продукція, кг	25 024 761,00	23 500 023,00		
3. Середньооблікова чисельність персоналу	1 890	1 596		
в тому числі:				
ПВП;	1 639	1 634		
робочих.	1 308	1 299		
4. Річна продуктивність праці, тис. грн / осіб:				
одного працюючого;	887 632,13	999 219,26		
одного робітника ПВП;	1 023 566,04	975 981,60		
одного робочого.	1 282 587,72	1 227 678,16		

1	2	3	4	5
5. Річна продуктивність праці, т / осіб:				
одного працюючого;	13 240,61	14 724,33		
одного робітника ПВП;	15 268,31	14 381,90		
одного робочого.	19 132,08	18 090,86		
6. Фонд оплати праці, тис. грн	88 924,60	84 511,80		

Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їхнього використання

Мета: визначати чинники впливу показників виробничо-господарської діяльності на рівень, строки та обсяги матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства. Розробляти напрями підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства.

Рекомендована література: основна [3; 5]; додаткова [6; 8; 12; 16].

Завдання 7.1

Визначити рівень матеріаломісткості продукції та чинники, що впливають на її рівень. Визначити економію матеріальних витрат за рахунок зниження матеріаломісткості продукції, якщо відомо, що обсяг товарної продукції у плановому періоді склав – 15 010 тис. грн, у звітному – 12 000 тис. грн. Інші дані наведено в табл. 2.19.

Таблиця 2.19

Вихідні дані

Елементи матеріальних витрат	Матеріальні витрати, тис. грн	
	план	факт
Матеріальні витрати, всього	8 855	9 050
У тому числі:		
Сировина та основні матеріали	1 500	1 440
Покупні напівфабрикати та комплектувальні вироби	7 050	7 390
Паливо	85	90
Енергія	70	80
Інші витрати	150	50

Завдання 7.2

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (див. додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (див. додаток Г), проаналізуйте матеріальні ресурси та ефективність їх використання.

Зробіть висновки щодо ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства.

Завдання 7.3

Оцінити вплив чинників на зміну рівня витрат на 1 грн товарної продукції на основі даних табл. 2.20.

Таблиця 2.20

Вихідні дані для аналізу витрат на 1 гривню товарної продукції

Найменування продукції	План			Факт		
	кількість продукції, т	витрати на 1 т, грн	ціна 1 т, грн	кількість продукції, т	витрати на 1 т, грн	ціна 1 т, грн
Меблі для дому	3 219,1	1 176	1 390	2 055,6	1 284	1 440
Меблі для кафе	3 706,8	1 206	1 420	2 622,7	1 312	1 460
Меблі для школи	1 951,0	1 218	1 440	1 701,2	1 322	1 475
Офісні меблі	878,0	942	1 110	708,9	1 025	1 145
Усього	9 754,9			7 088,4		

Тема 8. Аналіз витрат на виробництво продукції

Мета: розкрити економічну сутність "категорії довгострокові активи підприємства". Визначати чинники впливу показників виробництва продукції на рівень забезпеченості підприємства основними засобами. Визначати рентабельність основних активів підприємства.

Рекомендована література: основна [1; 4]; додаткова [9; 15; 16].

Завдання 8.1

Використовуючи дані річної фінансової звітності підприємства ТОВ "Мрія" (табл. 2.21 та 2.22) визначте показники ефективності використання витрат підприємства на кінець періоду.

Таблиця 2.21

Фрагмент балансу ТОВ "Мрія", тис. грн

Показники	Значення	
	на початку періоду тис. грн	на кінець періоду тис. грн
Актив		
I. Необоротні активи		
Усього за розділом I	25 740	24 348
II. Оборотні активи		
Запаси	42 000	32 400
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	18 000	25 200
Усього за розділом II	77 040	85 620
Баланс	102 780	109 968
Пасив		
I. Власний капітал		
Усього за розділом I	63 780	63 408
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Усього за розділом II	1 800	960
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Усього за розділом III	37 200	45 600
Баланс	102 780	109 968

Таблиця 2.22

Фрагмент звіту про фінансові результати, тис. грн

Стаття	За звітний період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	60 175
Собівартість реалізованої продукції	45 680
Валовий:	
прибуток	14 495
Фінансові результати від операційної діяльності:	
прибуток	8 750
Чистий фінансовий результат:	
прибуток	6 200

Необхідно визначити: коефіцієнт оборотності запасів; період оборотності запасів; коефіцієнт оборотності матеріальних засобів; період оборотності матеріальних засобів.

Зробити висновок щодо ефективності використання витрат підприємства на кінець періоду.

Завдання 8.2

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (див. додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (див. додаток Г) визначте динаміку показників витрат на виробництво продукції підприємства. Зробіть висновки щодо системи управління витратами підприємства.

Змістовий модуль 2

Фінансовий аналіз діяльності підприємства

Тема 9. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства

Мета: організувати проведення та складання фінансової звітності. Оцінювати результати фінансово-господарської діяльності підприємства. Аналізувати показники прибутку від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Формувати висновки щодо фінансових результатів діяльності підприємства.

Рекомендована література: основна [3; 5]; додаткова [10; 12; 14].

Завдання 9.1

Дані щодо фінансово-економічних показників ТОВ "Ранок" за попередній та звітний період подані в табл. 2.23.

Таблиця 2.23

Вихідні дані для розрахунків, тис. грн

Показники	Попередній період	Звітний період
1	2	3
Матеріальні витрати	21 500	23 000
Витрати на оплату праці (ЄСВ 22 %)	3 000	3 500

1	2	3
Амортизація ОВЗ	700	800
Витрати з виплати відсотків	500	600
Виручка від реалізації (з ПДВ 20 %)	65 000	?
Доходи від продажу приміщення офісу	15 000	18 000
Доходи від операційної оренди активів	500	350

Необхідно визначити валовий, операційний та чистий прибуток у попередньому та звітному періодах, якщо відомо, що в звітному періоді виручка від реалізації збільшиться на 10 %. Податок на прибуток 18 %.

Зробити висновки щодо динаміки розрахованих показників.

Завдання 9.2

Використовуючи дані фінансової звітності ТОВ "Квітка" (табл. 2.24 та 2.25), визначте показники рентабельності підприємства.

Таблиця 2.24

Фрагмент балансу ТОВ "Квітка", тис. грн

Показники	Код рядка	Значення	
		на початку періоду, тис. грн	на кінець періоду, тис. грн
Актив			
I. Необоротні активи			
Усього за розділом I	1095	9 600	9 800
II. Оборотні активи			
Усього за розділом II	1195	18 700	21 300
Баланс	1300	28 300	31 100
Пасив			
I. Власний капітал			
Усього за розділом I	1495	6 800	8 100
II. Довгострокові зобов'язання			
Усього за розділом II	1595	1 300	800
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Усього за розділом III	1695	20 200	22 200
Баланс	1900	28 300	31 100

Фрагмент звіту про фінансові результати, тис. грн

Стаття	За звітний період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	18 000
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15 000
Валовий:	
прибуток	3 000
Фінансові результати від операційної діяльності:	
прибуток	1 900
Чистий фінансовий результат:	
прибуток	1 500

Необхідно визначити:

рентабельність за операційним прибутком;

рентабельність необоротних активів;

рентабельність власного капіталу.

Зробити висновок щодо ефективності функціонування підприємства на кінець періоду.

Завдання 9.3

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (див. додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (див. додаток Д) визначте динаміку показників прибутку підприємства та показників рентабельності результатів діяльності підприємства.

Зробіть висновки щодо прибутковості діяльності підприємства.

Тема 10. Аналіз оборотних активів

Мета: визначити склад і структуру бухгалтерського балансу, використовуючи методи фінансово-аналітичного оцінювання балансу підприємства. Здійснювати порівняльний аналіз динаміки складу і структури активів підприємства. Оцінювати джерела формування, структури та розміщення оборотного капіталу підприємства.

Рекомендована література: основна [1; 4]; додаткова [7; 9; 12; 13].

Завдання 10.1

Використовуючи дані річної фінансової звітності ТОВ "Лаура" (табл. 2.26 та 2.27) визначте показники ефективності використання оборотних коштів підприємства на кінець періоду.

Таблиця 2.26

Фрагмент балансу ТОВ "Лаура", тис. грн

Актив	На початок періоду	На кінець періоду
I. Необоротні активи		
Основні засоби:	20 180	40 360
первісна вартість	41 404	82 808
зношування	21 224	42 448
Усього за розділом I	24 598	49 196
II. Оборотні активи		
Запаси	18 042	36 084
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	15 464	30 928
Поточні фінансові інвестиції	1 830	3 660
Гроші та їх еквіваленти	578	1 156
Усього за розділом II	53 452	106 904
Баланс	78 050	156 100

Таблиця 2.27

Фрагмент звіту про фінансові результати, тис. грн

Стаття	За звітний період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	155 765

Необхідно визначити: коефіцієнт оборотності запасів; період оборотності запасів; коефіцієнт мобільності оборотних активів; коефіцієнт мобільності майна; тривалість операційного циклу.

Зробити висновок щодо стану підприємства (ефективності використання оборотних коштів підприємства).

Завдання 10.2

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (див. додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (див. додаток Г), визначте основні показники оцінювання стану, структури й ефективності використання оборотних активів підприємства.

Зробіть висновки щодо оборотних коштів підприємства і джерел їх формування. Для оцінювання стану та структури оборотних активів підприємства рекомендовано використовувати табл. 2.28.

Таблиця 2.28

Оцінювання складу оборотних активів підприємства за структурними складовими

Структурні складові майна підприємства	На початок року		На кінець року		Абсолютне відхилення	
	сума, тис. грн	частка, %	сума, тис. грн	частка, %	за сумою	за часткою
Усього майна						
У тому числі:						
необільні (основні) засоби						
мобільні (оборотні) кошти						
З них:						
запаси						
дебіторська заборгованість						
грошові кошти та їх еквіваленти						

Тема 11. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

Мета: інтерпретувати результати аналізу фінансової звітності; скласти порівняльний аналітичний баланс. Здійснювати планування і прогнозування фінансової діяльності підприємства. Вміти розраховувати основні показники фінансового аналізу у вигляді абсолютних значень і відносних величин. Здійснювати аналіз майнового стану підприємства, виявляти чинники негативного впливу.

Рекомендована література: основна [3; 5]; додаткова [6; 10; 16].

Завдання 11.1

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (див. додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (див. додаток Г) визначте розмір власних оборотних коштів підприємства, рентабельність капіталу та оцініть ефективність залучення капіталу на підприємстві.

Зробіть висновки щодо джерел формування капіталу підприємства АТ "Новий Стиль".

Для оцінювання власних оборотних коштів підприємства рекомендовано використовувати табл. 2.29.

Таблиця 2.29

Розмір власних оборотних коштів підприємства

Формула розрахунку дані балансу підприємства (Ф. 1 – додаток В)	власні оборотні кошти (ВОК), тис. грн		Відхилення	
	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	абсолютне, тис. грн	відносне, %
рядок 1195 – рядок 1695				
рядок 1195 – (рядок 1595 + рядок 1695)				
рядок 1495 – (рядок 1095 – рядок 1040)				
рядок 1495 + рядок 1595 – рядок 1095				
рядок 1495 – рядок 1095				

Тема 12. Аналіз ліквідності і платоспроможності та фінансової стійкості підприємства

Мета: визначати основні складові ліквідності та платоспроможності підприємств. Здійснювати оцінювання ліквідності підприємства та його платоспроможності. Аналізувати ліквідність та платоспроможність. Розраховувати ефективність застосування інструментів різних ринків капіталів. Обґрунтовувати вибір типу фінансової стійкості підприємства, аналізувати фінансове становище підприємства, формувати рекомендації щодо

покращення фінансового становища підприємства. Розробляти альтернативні пропозиції щодо підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства, здійснювати їх економічне обґрунтування й робити вибір найбільш ефективних рішень.

Рекомендована література: основна [3; 4]; додаткова [7; 9; 12; 16].

Завдання 12.1

АТ "Шлях", маючи у своєму розпорядженні власний капітал, вирішило збільшити обсяг своєї господарської діяльності за рахунок залучення позикового капіталу. Однак для одержання коштів підприємству необхідно визначити свою ліквідність на кінець періоду.

Дані фрагменту балансу АТ "Шлях" подані в табл. 2.30.

Таблиця 2.30

Фрагмент балансу АТ "Шлях", тис. грн

Актив	Код рядка	На кінець періоду	Пасив	Код рядка	На кінець періоду
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи			I. Власний капітал		
Усього за розділом I	1095	147 590,1	Усього за розділом I	1495	365 407,2
II. Оборотні активи			II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Запаси	1100	108 247,5	Усього за розділом II	1595	3 612
Поточні біологічні активи	1110		III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	92 780,1	Короткострокові кредити банків	1600	36 160,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			Поточна кредиторська заборгованість за:		
за виданими авансами	1130	36 468,9	за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2 528,4
з бюджетом	1135	1 141,2	товари, роботи, послуги	1615	42 046,5
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	64 293,9	розрахунками з бюджетом	1620	3 814,5
Поточні фінансові інвестиції	1160	10 982,7	розрахунками зі страхування	1625	1 307,7

1	2	3	4	5	6
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 465,3	розрахунками з оплати праці	1630	2 750,4
Витрати майбутніх періодів	1170	1 345,8	Доходи майбутніх періодів	1665	63,9
Інші оборотні активи	1190	1 982,4	Інші поточні зобов'язання	1690	10 607,1
Усього за розділом II	1195	320 707,8	Усього за розділом III	1695	99 278,7
Баланс	1300	468 297,9	Баланс	1900	468 297,9

Необхідно визначити: ліквідність балансу підприємства; визначте показники ліквідності АТ "Шлях". Зробити висновок, щодо платоспроможності підприємства та можливостей залучення позикових коштів для розширення господарської діяльності.

Завдання 12.2

АТ "Сервіс" маючи у своєму розпорядженні власний капітал вирішило збільшити обсяг своєї господарської діяльності за рахунок залучення позикового капіталу. Однак для одержання коштів підприємству необхідно визначити свою фінансову стійкість.

Дані фрагменту балансу АТ "Сервіс" подано в табл. 2.31.

Таблиця 2.31

Фрагмент балансу АТ "Сервіс", тис. грн

Актив	Код рядка	На кінець періоду	Пасив	Код рядка	На кінець періоду
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи			I. Власний капітал		
Усього за розділом I	1095	28 829,7	Усього за розділом I	1495	61 836,9
II. Оборотні активи			II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Запаси	1100	20 321,7	Усього за розділом II	1595	1 256,1
Поточні біологічні активи	1110		III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	19 596,6	Короткострокові кредити банків	1600	8 455,8

1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			Поточна кредиторська заборгованість за:		
за виданими авансами	1130	5 552,7	за довгостроковими зобов'язаннями	1610	917,1
з бюджетом	1135	801,3	товари, роботи, послуги	1615	9 467,7
у тому числі з податку на прибуток	1136		розрахунками з бюджетом	1620	884,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 765,2	у тому числі з податку на прибуток	1621	
Поточні фінансові інвестиції	1160	1 581,6	розрахунками зі страхування	1625	187,8
Гроші та їх еквіваленти	1165	359,1	розрахунками з оплати праці	1630	389,4
Витрати майбутніх періодів	1170	266,4	Поточне забезпечення	1660	
Інші оборотні активи	1190	145,8	Доходи майбутніх періодів	1665	12
Усього за розділом II	1195	56 390,4	Інші поточні зобов'язання	1690	1 812,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		Усього за розділом III	1695	22 127,1
Баланс	1300	85 220,1	Баланс	1900	85 220,1

Необхідно визначити: тип фінансової стійкості підприємства; зробити висновок щодо фінансової стійкості підприємства та можливостей залучення позикових коштів для розширення господарської діяльності.

Завдання 12.3

На основі даних, поданих у фінансовій звітності АТ "Новий Стиль", а саме: балансі АТ "Новий Стиль" (див. додаток В) та звіті про фінансові результати діяльності підприємства АТ "Новий Стиль" (див. додаток Г), визначте ліквідність та платоспроможність підприємства, коефіцієнти ліквідності та тип фінансової стійкості за допомогою поданих таблиць у методичних рекомендаціях.

Зробіть висновки щодо ліквідності балансу підприємства та його фінансового становища.

Рекомендована література

Основна

1. Гурова К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / К. Д. Гурова, К. Д. Ганін. – Харків : Вид-во Іванченка І. С. 2019. – 328 с.

2. Мартіянова М. П. Економічний аналіз : робоча програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 051 "Економіка" освітньої програми "Економіка підприємства" першого (бакалаврського) рівня : Електронне видання / укл. М. П. Мартіянова, Н. М. Усенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 20 с.

3. Микитюк В. М. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посіб. / за ред. В. М. Микитюк. Т. М. Паламарчук, О. П. Русак. – Житомир : Рута, 2018. – 440 с.

4. Рибчук А. В. Економічний аналіз: теорія і практика : навчально-методичний посібник / А. В. Рибчук. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. – 219 с.

5. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник / Г. В. Савицька. – Київ : Знання – Прес, 2017. – 654 с.

Додаткова

6. Волкова Н. А. Економічний аналіз : навчальний посібник / за ред. Н. А. Волкової, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко. – Одеса : ОНЕУ, ротاپринт. 2015. – 310 с.

7. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 85 с.

8. Дерій В. А. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни "Економічний аналіз" для студентів денної та заочної форм навчання / В. А. Дерій. – Тернопіль : ТНЕУ. 2015. – 68 с.

9. Мец В. О. Економічний аналіз: (збірник практичних завдань і тестів за даними П(С)БО) : навчальний посібник / В. О. Мец. – Київ : КНЕУ, 2016. – 236 с.

10. Міщук Г. Ю. Економічний аналіз : навчальний посібник / Г. Ю. Міщук, Т. М. Джигар, О. О. Шишкіна. – Рівне : НУВГП, 2017. – 156 с.

11. Отенко В. І. Теорія економічного аналізу : навчальний посібник / В. І. Отенко, В. В. Іванієнко, Г. Ф. Азаренков. – Харків : ІНЖЕК, 2015. – 339 с.

12. Поповенко Н. С. Техніко-економічний аналіз : навч. посіб. / за ред. Н. С. Поповенко. – Одеса : Стандартъ, 2014. – 143 с.

13. Синькевич Н. І. Економічний аналіз : курс лекцій / Н. І. Синькевич. – Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2018. – 97 с.

14. Черниш С. С. Економічний аналіз : навчальний посібник / С. С. Черниш. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 312 с.

15. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / заг. ред. І. О. Школьник. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

16. Шкроміда В. В. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : посібник / В. В. Шкроміда, М. М. Василюк, Т. М. Гнатюк. – Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2016. – 219 с.

Інформаційні ресурси

17. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

18. Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.

21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

22. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

23. Сайт ПНС ім. С. Кузнеця. Методичне забезпечення з навч. дисципліни "Економічний аналіз" [Електронний ресурс] / М. П. Мартіянова, Н. М. Усенко. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=6771>.

Додатки

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня звітного періоду

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	52	52
первісна вартість	1001	61	71
накопичена амортизація	1002	9	19
Основні засоби:	1010	5 002	4 771
первісна вартість	1011	8 013	8 110
зношування	1012	3 011	3 339
Усього за розділом I	1095	5 054	4 823
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	19 841	20 359
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27 372	36 116
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	–	–
з бюджетом	1135	365	346
у тому числі з податку на прибуток	1136	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 726	276
Поточні фінансові інвестиції	1160	495	495
Гроші та їх еквіваленти	1165	189	90
Витрати майбутніх періодів	1170	110	118
Інші оборотні активи	1190	154	554
Усього за розділом II	1195	51 252	58 354
Баланс	1300	56 306	63 177
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	858	858
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 726	4 026
Усього за розділом I	1495	4 584	4 884

Закінчення додатка А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	–	–
Довгострокові забезпечення	1520	3	3
Усього за розділом II	1595	3	3
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	33 842	34 720
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	–	–
товари, роботи, послуги	1615	16 507	19 183
розрахунками з бюджетом	1620	–	107
розрахунками зі страхування	1625	9	113
розрахунками з оплати праці	1630	–	168
Інші поточні зобов'язання	1690	1 361	3 999
Усього за розділом III	1695	51 719	58 290
Баланс	1900	56 306	63 777

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за звітний період**

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	154 938	129 332
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(121 630)	(102 102)
Валовий:			
прибуток	2090	33 308	27 230
збиток	2095	(–)	(–)
Інші операційні доходи	2120	2 204	–
Адміністративні витрати	2130	(9 367)	(7 846)
Витрати на збут	2150	(14 656)	(10 595)
Інші операційні витрати	2180	(2 398)	(1 508)
Фінансовий результат від операцій- ної діяльності:			
прибуток	2190	9 091	7 281
збиток	2195	(–)	(–)
Дохід від участі в капіталі	2200	–	–
Інші фінансові доходи	2220	–	–
Інші доходи	2240	–	–
Фінансові витрати	2250	(5 838)	(4 025)
Втрати від участі в капіталі	2255	(–)	(–)
Інші витрати	2270	(111)	(–)
Фінансовий результат до оподатку- вання:			
прибуток	2290	3 142	3 256
збиток	2295	(–)	(–)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(660)	(747)
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2 482	2 509
збиток	2355	(–)	(–)

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	1 985	2 234
Витрати на оплату праці	2505	4 933	3 675
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 875	1 405
Амортизація	2515	498	443
Інші операційні витрати	2520	17 130	12 192
Разом	2550	26 421	19 949

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня звітного періоду

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	9 144	13 082
первісна вартість	1001	14 625	21 309
накопичена амортизація	1002	5 481	8 227
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 591	2 010
Основні засоби	1010	30 412	32 046
первісна вартість	1011	82 376	96 882
зношування	1012	51 964	64 836
інші фінансові інвестиції	1035	40	0
Відстрочені податкові активи	1045	2 223	4 726
Усього за розділом I	1095	45 410	51 864
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	207 366	247 685
Виробничі запаси	1101	132 268	163 907
Незавершене виробництво	1102	47 920	50 350
Готова продукція	1103	22 822	31 333
Товари	1104	4 356	2 095
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	91 086	112 311
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	22 745	14 260
з бюджетом	1135	2 024	7 919
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	5 268
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	150 671	109 062
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	238	370
Поточні фінансові інвестиції	1160	40	40
Гроші та їх еквіваленти	1165	53 620	85 589
Готівка	1166	16	11
Рахунки в банках	1167	53 604	85 578
Витрати майбутніх періодів	1170	154	1174
Інші оборотні активи	1190	4 423	5 471
Усього за розділом II	1195	532 367	583 881
Баланс	1300	517 777	635 795

Закінчення додатка В

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	64 313	64 313
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Резервний капітал	1415	13 862	16 220
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	274 541	220 776
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	352 716	301 309
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	38 000
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	44 992	49 466
розрахунками з бюджетом	1620	7 729	3 329
у тому числі з податку на прибуток	1621	5 013	0
розрахунками зі страхування	1625	2 405	3 660
розрахунками з оплати праці	1630	12 016	15 237
за одержаними авансами	1635	24 326	21 658
із внутрішніх розрахунків	1645	107 115	178 179
Поточні забезпечення	1660	21 843	22 317
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4 635	2 590
Усього за розділом III	1695	225 061	334 436
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700	0	0
Баланс	1900	577 777	635 745

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за звітний період**

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 431 500	1 251 745
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 143 972)	(968 090)
Валовий:			
прибуток	2090	287 528	283 655
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	85 432	102 088
Адміністративні витрати	2130	(98 325)	(95 222)
Витрати на збут	2150	(190 348)	(156 141)
Інші операційні витрати	2180	(98 292)	(77 710)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	56 670
збиток	2195	14 005	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	852	1 375
Інші доходи	2240	24	13
Фінансові витрати	2250	672	512
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	109	66
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	57 480
збиток	2295	13 910	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2 503	-10 347
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	47 133
збиток	2355	11 407	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	833 794	795 485
Витрати на оплату праці	2505	281 176	240 427
Відрахування на соціальні заходи	2510	58 307	46 555
Амортизація	2515	19 087	13 976
Інші операційні витрати	2520	297 334	152 144
Разом	2550	1 189 698	1 248 587

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Методичні рекомендації до вирішення практичних завдань.....	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності	5
Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	5
Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення	9
Тема 4. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг	10
Тема 5. Аналіз довгострокових активів підприємства.....	14
Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.....	16
Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їхнього використання.....	19
Тема 8. Аналіз витрат на виробництво продукції	23
Змістовий модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємства...25	
Тема 9. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства	25
Тема 10. Аналіз оборотних активів	30
Тема 11. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	32
Тема 12. Аналіз ліквідності і платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.....	34
Розділ 2. Практичні завдання.....	40
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу господарської діяльності	40
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	40
Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	43
Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення	47
Тема 4. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг	52
Тема 5. Аналіз довгострокових активів підприємства.....	55
Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	58
Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їхнього використання.....	60

Тема 8. Аналіз витрат на виробництво продукції	61
Змістовий модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємства	63
Тема 9. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства	63
Тема 10. Аналіз оборотних активів	65
Тема 11. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	67
Тема 12. Аналіз ліквідності і платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.....	68
Рекомендована література.....	72
Основна	72
Додаткова	72
Інформаційні ресурси	73
Додатки.....	74

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
051 "Економіка"
освітньої програми "Економіка підприємства"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Мартіянова** Марина Павлівна
Усенко Надія Миколаївна

Відповідальний за видання *Т. А. Власенко*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2024 р. Поз. № 166 ЕВ. Обсяг 84 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*